

Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om tilskud til kommuner og amtskommuner. (Ændret tilskudsregulering, ændring af tilskud).

(Fremsat 14/3 84. Første behandling 23/3 84. Betænkning 3/5 84).

Der var stillet 17 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Henning Rasmussen (S):

Socialdemokratiet er fortsat af den opfattelse, at det er urimeligt at forringe bloktilskuddene yderligere. Med de ændringsforslag, ministeren har stillet, sker der en ny beskæring derved, at der i 1985 og 1986 ikke udbetales nogen pris- og lønregulering af bloktilskudspuljerne. Det vil i det første år, 1985, koste kommunerne omtrent 1 mia kr. og i det næste, 1986, ca. 2 mia kr., hvis man går ud fra den mest sandsynlige pris- og lønudvikling, 4½-5 pct. om året. Vi ved godt, at regeringen regner med 3½ pct.s løn- og pristigning i 1985, men det er der ikke mange der tror på. Indtil nu har det ikke været muligt for regeringen at få pristigningerne under 7½-8½ pct. på årsbasis.

Vi ved også godt, at regeringen, i hvert fald officielt, har opgivet sit helt uholdbare krav om mindst 2 pct.s beskæring hvert år af de kommunale budgetter og i stedet stiller uændret aktivitet i udsigt. Den seneste rapport fra miljøstyrelsen om de ca. 600 mill. kr., som kommunerne burde bruge straks på forbedring af kloakrensningsanlæggene, men som de ikke kan skaffe på deres skræbete budgetter, viser med al mulig tydelighed, at det er på tide, at man søger at sikre uændret aktivitet som et minimum.

Vi er temmelig sikre på, at regeringen – og desværre vel også det radikale venstre – i 1986 vil foretage yderligere indgreb i kommunernes økonomi, således at der dels reelt ikke bliver tale om fuld tilbagebetaling af de

bundne beløb, dels i praksis ikke vil være mulighed for at opretholde uændret aktivitet.

Vi ønsker ikke at stemme for indenrigsministerens ændringsforslag, men mener heller ikke, at der med den sammensætning, folketinget har, er megen mening i at stemme imod og dermed søge at fremkalde en ny situation. Vi undlader derfor at stemme til ændringsforslagene.

Agerschou (SF):

Vi vil gerne bede om at få lovforslaget til fornyet udvalgsbehandling specielt med henblik på at få drøftet den økonomiske situation i Københavns kommune i relation til forslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1-14, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 15 og 16, § 2, således ændret, ændringsforslag nr. 17, § 3, således ændret, og § 4 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

18) Forhandling om redegørelse nr. R 10:

Socialministerens redegørelse af 11. april 1984 om de forskellige sider af narkotikaproblemet.

(Anmeldt 11/4 84. Redegørelsen givet 11/4 84. Beslutning om forhandling 11/4 84).

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Må jeg bede medlemmerne forlade salen i en smule tavshed!

Forhandling

Qvist Jørgensen (S):

[Qvist Jørgensen]

Med en vis ret kan det siges, at det, vi talte om den 21. marts, da vi havde alkoholdebatten, og det, vi skal tale om i dag, stort set er to sider af samme sag, hvor stort set kun nuancer i stoffernes styrke og forskellighed i brugernes erfaringsgrundlag samt forskelle i samfundets reaktioner gør sig gældende, hvortil naturligtvis kommer de mere barske ting, nemlig at nedturen ved stofbrug er meget kortere og ofte med et meget mere alvorligt udfald, end når der er tale om alkohol.

Vi taler om eufori, det græske ord for kunstig lykketilstand, og dér begynder problemerne ofte. Du får mere eufori, du bliver mere skæv af en pibe rimelig god galar end af 1 stk. Tuborg. Og hvis du tager en streg horse, dvs. heroin, så bliver det bedre/værre. Hvad angår alkohol, er der ofte tale om en høj grad af erfaring, især erfaring med samfundets reaktioner over for brugeren, også over for misbrugeren, og det var disse reaktioner eller mangel på samme, vi talte om den 21. marts.

Endnu mere skal vi huske, at når der tales brug og misbrug af de forskellige cannabisprodukter, morfinpræparater, bevidsthedsudvidende stoffer osv., er der tale om stoffer og brugere, der repræsenterer et nyt mønster, som samfundet skulle forholde sig til. Det er ikke for meget at sige, at fra ca. 1966, altså for ca. 18 år siden, opstod der nye fænomener, fænomener, som samfundet skulle forholde sig til. Jeg nævner dette for at få understreget, at vi taler om noget nyt, vi taler om reaktioner på et område, hvor vi, samfundet, ikke havde og fortsat ikke helt har indarbejdede reaktionsformer at støtte os til.

Den 12 siders rapport, socialministeren lægger frem som oplæg, kan ikke indeholde alle nuancer inden for dette store, komplekse og ofte følelsesladede emne. Da der mig bekendt ikke er begrænsninger i redegørelsens omfang, kan jeg tillade mig at give udtryk for min beklagelse over, at ikke flere og mere nuancerede synsvinkler er medinddraget i redegørelsen. Omvendt må jeg konstatere, at ordførertaletiden er begrænset, så jeg må indskrænke mig til nogle få uddybninger og nogle nuancer.

Jeg vil påstå, at redegørelsens talgymnastik, især på de første sider, mere er med til at forplumre en eventuel klarhed end noget som helst andet. Alle erfaringer viser, at gæt, sjusseri, på stofbrugernes antal er det, det er,

nemlig gætteværk, der kan være baseret på mange forskellige ting.

Især har forsøgene på en definition af en hård stofmisbruger været kilde til uklarheder. Lad mig nævne som eksempel: taler vi om af-og-til-brug eller jævnlig brug af forskellige præparater, taler vi om af-og-til- eller jævntlig brug af hash, medicin, hårde stoffer til injektion eller af alkohol, eller taler vi om medicin/hårde stoffer, taler vi om medicin/hårde stoffer/alkohol, taler vi om hårde stoffer/alkohol, taler vi om medicin/alkohol?

Selv om jeg har udelukket hash, også af andre grunde, kom jeg alligevel op på 10 forskellige hovedkombinationer og et langt større antal underkombinationer og kunne uden større besvær komme langt højere op. Det korte af det lange er imidlertid, at vi taler om unge, der bruger legalt udskrevet eller illegalt fremskaffet stærk medicin kombineret med af-og-til-brug af injektion blandet med store mængder alkohol. Hvis vi taler om det, taler vi om en gruppe unge på mindst – og jeg underdriver groft – 15.000. Der er tale om unge, der er i en uhyre truet situation, og som der skal gøres noget for.

Jeg tror på, at den oplysning, der har fundet sted, og som stadig foregår, medfører, at stadig flere unge bliver klar over, at de skal passe på de blandinger, jeg netop har beskrevet, og jeg mener – dér er jeg i modstrid med socialministeren – at det er lykkedes at få begrænset tilgangen af nye stofmisbrugere. Jeg tror – og mine erfaringer viser det også – at tilgangen nærmere er på de nævnte 300 end på de nævnte 1.000 om året.

Forståeligt nok nævner socialministeren dødsstatistikken. Lad mig indskrænke mig til at sige, at der også her er tale om en definitionsvanskelighed. Den, der indlysende dør af en overdosis, kommer med i den statistik. Den, der i en nogenlunde stoffri periode indser sin egen desperate stilling og hopper ud fra Rundetårn, registreres et andet sted, men det var også narkoen, der tog hans liv. Jeg påstår altså, at dødeligheden blandt unge på grund af stofbrug er større, meget større end det officielle tal, og det officielle tal er egentlig stort nok til at illustrere den helt alvorlige situation.

Narkomødrene bliver nævnt. Jeg mener egentlig, at dette emne i sig selv er en stor debat værd. Vi får at vide, at det er et voksende problem, men hvad skal der gøres for

[Qvist Jørgensen]

disse børn? Hvem skal tage sig af dem? Hvad er bedst: at de bliver hos den biologiske mor eller anbringes? Tal, der ikke bringes i redegørelsen, viser, at for uhyre mange sker der fjernelse. Hvis tarv skal man se på? Moderens? Barnets?

Jeg skynder mig at påpege, at det indlysende svar er, at der skal ses først og fremmest på barnets tarv, men det glemmes af og til. Hvordan skaffes der ressourcer til at holde barn og mor, familie, sammen? De sidste nye danske undersøgelser viser med en helt overbevisende styrke, at det virkelig kan svare sig at investere ressourcer i dels at sikre det endnu ufødte barn, dels at gøre en reel indsats over for mor, barn, familie, når en forhåbentlig veloverstået fødsel har fundet sted.

De samme undersøgelser viser også, at det i enhver henseende kan betale sig at gå helt alvorligt og dybt ind i det hjælpearbejde, som denne gruppe har krav på. Vi mener, at der på dette område er god, endda særdeles god grund til, at ressortministrene – det vil sige indenrigsministeren og socialministeren – taler sammen om dette presserende og voksende problem.

Metadon får ikke for lidt i Københavnsrapporten. Det mere end antydes, at hvis du er gammel nok og tilstrækkelig tit har haft et mislykket behandlingsforløb, er du efter ministerens og dermed formentlig også socialstyrelsens og især sundhedsstyrelsens opfattelse kvalificeret til at få metadon, altså blive et menneske, der for ca. 8–10 kr. pr. dag kan holdes flydende, arbejdsom og kriminalitetsfri. Jeg spørger: hvor er beviset? Har nogen rimeligt kvalificeret rapport dokumenteret rigtigheden i påstanden? Er sandheden ikke, at bortset fra nogle få undtagelser har de legaliserede metadonister fortsat deres sædvanlige stil med et kraftigt supplement af andre stoffer og er dermed i virkeligheden blevet optrappet?

Vi mener, der nu skal tages stilling til spørgsmålet for eller imod metadon. Vi mener, der skal siges nej. Vi mener, at de forsøg, der har fundet sted, viser, at det ikke hjælper med den legale ordination. Se blot på de sidste rapporter fra Københavns kommune!

Hvis der nu alligevel skal deles metadon ud, bør det være den offentlige rådgivning, der står for det, så det bliver under kontrol

og i flydende form. Men ikke engang det tror vi på. Statistik fra Holland og USA viser, at hvor der er offentlige tildelinger af metadon, stiger dødeligheden – den stiger til det højeste hos dem, der får metadon – og volden og apatien stiger.

Vi tror, det er på tide, at man hører på de sagkyndige, indbefattet dem, der har været turen igennem, dem, der siger, at det er den kolde tyrker, altså den stoffrie periode, der duer. Vi ønsker mere fasthed og konsekvens, men samtidig også flere muligheder for, at behandling kan ske, især ambulantly behandling.

Der er yderligere tre spørgsmål. For det første om socialministeren ikke anser det for rimeligt at arbejde for, at de lokale narkosamråd i amterne bliver udstyret med en større kompetence med hensyn til beslutningen om metadontildeling. For det andet om socialministeren ikke anser legal metadontildeling for farlig i relation til de unge. Sagt på en anden måde: det kan være en sovepude, såfremt de unge får den opfattelse, at går det rigtig galt for dem, kan de bare få metadon. For det tredje vil jeg spørge, hvorfor socialministeren ikke omtaler de nyeste forsøg med klonidin, der har givet gode resultater.

Jeg håber, debatten i dag må medføre, at vi får en større og meget gerne mere seriøs interesse for stofmisbrugsproblemerne og årsagerne til dem. Jeg tror, mange flere skal inddrages. Ministeren nævner ansvarsfordelingen og herunder også ungdomscentrene. Ministeren nævner det private initiativ. Ministeren taler også om konferencer og møder. Hvornår tages der initiativ til, at de mange parter bringes sammen? Hvis de skal bringes sammen, må naturligvis de unge medinddrages.

Men især vil jeg spørge: hvornår tages der reelle initiativer til at skabe et samfund, hvor det er så attraktivt at leve og arbejde og uddanne sig, at en del unge ikke flygter ind i stoffernes dulmende og forglemmende verden? Jeg spørger, uanset at jeg ved, at det er et svært, måske endda umuligt spørgsmål at besvare.

Der var mange andre forhold, der burde nævnes. Jeg må vende tilbage til nogle af dem, bl.a. spørgsmålet om valmuedriften, i en eventuel anden omgang.

[Lizzie Lichtenberg]

Lizzie Lichtenberg (KF):

Denne redegørelse fra socialministeren om de forskellige sider af narkotikaproblemet lægger op til en debat om den hidtidige politik over for narkomisbrug og den nuværende og fremtidige indsats for at mindske dette misbrug.

Når der tales om indsatsen mod narkotikamisbrug, kunne en redegørelse gives af indenrigsministeren set fra et sundhedssynspunkt, af justitsministeren set fra et lov- og orden-synspunkt eller af skatteministeren set fra toldvæsenets synspunkt.

Regeringen har ved overflytning af narkotikaområdet fra indenrigsministeriet til socialministeriet præciseret, at i politikken til bekæmpelse af narkotikamisbrug lægges hovedvægten på den socialpædagogiske indsats såvel forebyggende som behandlende i snævert samarbejde med lokalsamfundet, myndigheder, læger, politi og toldvæsen. Regeringen mener, at det er påkrævet at styrke indsatsen mod stofmisbruget, herunder at finde nye veje, så indsatsen forbedres. I redegørelsen beskrives de forebyggende initiativer i bred forstand og de behandlingstilbud, som vi må satse på.

Den konservative folketingsgruppe kan tilslutte sig regeringens synspunkter, som er fremført i redegørelsen ud fra de erfaringer, man foreløbig har med tidligere lovgivning, og de erfaringer, man har fået, efter at behandlingen af stofmisbrugere først og fremmest er blevet et amtskommunalt ansvarsområde i samarbejde med primærkommunerne. Politikken rummer tre hovedområder: den forebyggende indsats, behandlingssindsatsen og det retlige system.

Når man skal angribe et så kompliceret og omfattende kompleks af problemer, kan det kun ske inden for rammerne af et internationalt samarbejde. Narkotikamarkedet er blevet stadig mere professionelt organiseret. Narkotikahandelen ligner almindelig handel i sin distribution fra producent til forbruger. Derfor omfatter indsatsen kontrol med produktion, kontrol med forbruget, kontrol med leverancer og leverandører. Den omfatter national og international lovgivning og støtte til det nationale og internationale told- og politisamarbejde, men det omfatter også udviklingsarbejde i produktionsområder og for-

søg på ved forebyggende og helbredende arbejde at reducere antallet af misbrugere.

Gennem arbejdet i FN, Europarådet, EF og Nordisk Råd har vi værdifulde samarbejdspartnere i vore egne bestræbelser. Det foreslås i redegørelsen bl.a. at forstærke det forebyggende arbejde gennem oplysning, politiets indsats og toldvæsenets indsats. Endvidere vil en aktiv medvirken fra de private organisationer og foreninger fortsat være et centralt og nødvendigt led i det forebyggende arbejde og i behandlingsarbejdet.

Det vil være særdeles hensigtsmæssigt at benytte den erfaring og viden, der er oparbejdet i disse foreninger og organisationer. Det var først i slutningen af 1960'erne, narkotikamisbruget rigtig kom frem herhjemme. Derfor findes der ikke nogen lang erfaring i forebyggende og behandlende arbejde på dette område.

Den væsentligste forebyggende indsats øves gennem familierne og nærmiljøet. Oplysningsvirksomheden må derfor rette sig til såvel børn som forældre. For at stoppe tilgangen af nye stofmisbrugere er det rigtigt at styrke oplysningen i skolerne, ungdomsklubberne, idrætsforeningerne og andre steder, hvor unge færdes. Selve holdningen til narkotika har også indflydelse på, om et ungt menneske får sin debut som misbruger. Det er derfor vigtigt at inddrage den unge selv.

Tidligere stofmisbrugere kan yde en indsats ved at fortælle, hvordan de kom ind i misbruget, og hvordan de oplevede behandlingen og måske gjorde sig tanker om, hvordan den kan forbedres.

Behandlingen af narkotikamisbrugere er først og fremmest et amtskommunalt ansvarsområde. Indsatsen må være socialt betonet for at ændre vilkårene for den enkelte misbruger og derved fjerne grundlaget for misbrugets opståen og fortsættelse.

Behandlingen må først og fremmest baseres på frivillighed og tilpasses individuelt. Der er i de forskellige amtskommuner og større kommuner oprettet ungdomscentre til at forestå behandlingen lokalt. Foruden et socialpædagogisk behandlingstilbud har flere etableret et tværfagligt samarbejde mellem medicinsk og psykiatrisk sagkundskab i ungdomscentrene for netop at give de enkelte misbrugere et individuelt behandlingstilbud.

De voksende problemer med de ældre hårdt belastede stofmisbrugere kræver æn-

[Lizzie Lichtenberg]

dring i de benyttede behandlingsmetoder. Der er her tale om et klientel med helt specielle problemer, og der må derfor benyttes mere atypiske og eksperimenterende behandlingsformer for at fastholde dem i behandlingen. Redegørelsen peger på nødvendigheden af at lade metadon indgå i behandlingen og på, at vi må acceptere, at praktiserende læger varetager en del af denne behandling.

Både for denne og andre truede grupper – de gravide misbrugere og børn af misbrugere – må det sociale støttesystem stilles til rådighed. I vor socialpolitik lægges der vægt på børnenes tarv, og vi prøver på at vejlede og hjælpe familier til at klare tilværelsen sammen. Det må også være den overordnede politik her.

Vi må erkende, at det hverken er lovligt at eje eller bruge euforiserende stoffer, inklusive hash. Danmark har tilsluttet sig internationale aftaler, der forpligter os til at forbyde brug af stoffer, inklusive hash. Vi vil ikke være med til at liberalisere brugen af hash. Øget misbrug er nok mere et spørgsmål om miljø end om stoffets virkning, men hashen er skadelig i sig selv, og derfor skal den ikke frigives. Hash kan spores i organismen hos brugeren i op til 40 timer efter brugen.

Jeg kan støtte skitserne og ideerne til en videreudvikling af behandlingsmetoderne. Vi må acceptere, at der ikke bare kan sættes på ét mål: at blive stoffri, men at vi gennem anden behandling, herunder metadon, må medvirke til, at misbrugeren kan resocialiseres og rehabiliteres. Derfor er det vigtigt at påpege områder eller emnekredse inden for behandlingen, som kan gøres til genstand for forskning, at foretage kortlægning af, hvordan behandlingsapparatet eller dele af det udvikler sig, og at vurdere denne udvikling. Her er temaplaner et udmærket middel, og det er udmærket at oplyse og stille materiale til rådighed for en indsats mod stofmisbrug, som er nedbrydende for så mange mennesker, deres familier og nærmeste omgivelser.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Venstre hilser med tilfredshed, at narkotikaproblemet nu igen gøres til genstand for en grundig drøftelse her i tinget, og jeg vil gerne takke ministeren for en alsidig og åben redegørelse. Narkotikaproblemet's følgevirkninger er ikke blot kriminalitet, det er også

sociale problemer og først og fremmest menneskelige lidelser, og vi skal altid, når vi taler om narkomanbehandling, tænke på, at der ikke er to narkomaner, der er ens.

Narkotikaproblemet involverer så mange familier, at det i dag må betragtes som et samfundsproblem. Derfor er det også afgørende, at alle gode kræfter samles om at løse dette problem. Det må og skal løses, men ingen skal tro, at der er tale om nemme løsninger. Ministeren har afgrænset begrebet narkomaner til injektionsmisbrugere, og tallet anslås i redegørelsen til at være mellem 6.000 og 10.000. Allerede her viser det sig, hvor vanskeligt det er at afgrænse problemet og vurdere dets størrelse. Der er jo andre end injektionsnarkomaner, der har sociale problemer, og som begår kriminalitet, og skønnet på mellem 6.000 og 10.000 injektionsmisbrugere viser, at det er svært at foretage en opgørelse, når man ingen registrering har.

Ét tal kender vi dog, og det er antallet af dødsfald blandt narkomaner. Det ligger forfærdende højt. Ministerens redegørelse oplyser, at antallet af dødsfald godt nok er faldet siden 1980, men jeg synes nu nok, det ligger alt, alt for højt. Det har vist en generel stigning fra 6 dødsfald i 1968, indtil det toppede i 1980 med 165 dødsfald og nu er faldet til 139 på årsbasis.

Det billede, der tegner sig i 1984 af de hårdt belastede narkomaner, er et billede af mennesker, der har været igennem talrige mislykkede traditionelle nedtrappingsforsøg. I de senere år er andelen af kvinder med børn steget inden for denne gruppe, og enhver kan sige sig selv – rapporten fra alkohol- og narkotikarådets behandlingsudvalg bekræfter da også dette – at disse børn ikke blot får en meget dårlig start i livet. De vokser op under helt forfærdende forhold.

Ministerens nævner i sin redegørelse, at regeringen er imod frigivelse af hash, som ofte har været udgangspunkt for mange hårdt belastede narkomaner. Mon ikke den snak om frigivelse af hash for længst er forældet? Mon ikke alle har indset, at hash ikke blot er et modefænomen i en intellektuel gruppe, der igen kan frigøre sig fra misbrug, men for længst er blevet en stimulant i de socialt dårligt stillede miljøer, hvor det i talrige tilfælde har vist sig, at vejen til stærkere stoffer var meget kort?

[Birthe Rønn Hornbech]

Ministeren nævner i sin redegørelse, at behandlingstilbuddene i altovervejende grad fortsat må baseres på frivillighed, men at det kan være påkrævet at finde nye veje for at fastholde stofmisbrugerne i behandlingssystemet. Jeg ved ikke, om jeg tør spørge, for tvang er jo et uartigt ord, og jeg forstår også godt, hvis ministeren ikke vil svare mig. Jeg vil dog alligevel godt nævne ordet. Det er selvfølgelig ikke rart at tænke på, at man skulle tvangsbehandle narkomaner, men ministeren er selv inde på de talrige mislykkede behandlinger, som masser af narkomaner har været igennem, og jeg synes lige, jeg vil antyde problemstillingen ud fra den formulering, der er i redegørelsen.

Venstre er meget enig med ministeren i fremhævelsen af den betydning, som familie, bolig, uddannelse og arbejde har for en vellykket behandling. En afgiftning er i sig selv langt fra tilstrækkelig. Narkotikamisbrug er meget ofte udtryk for en flugt fra tilværelsen, og kan levevilkår og livskvalitet ikke forbedres så meget, at ikke blot den medicinske, men også den sociale afhængighed afhjælpes, vil en ren og skær afgiftning ikke have nogen langtrækkende virkning. Derfor tror jeg også som ministeren, at vi i meget vidt omfang skal være opmærksom på de muligheder, der ligger i det frivillige arbejde.

Vi har i retsudvalget netop modtaget en rapport fra forsøgsklinikken, der har bestået i fem år uden statstilskud, og jeg vil bede mine kolleger i retsudvalget om, at vi får en drøftelse af denne rapport. Jeg mener, at vi skal være meget åbne og opmærksomme på, at andre grupper end de traditionelle behandlere kan være med til at afhjælpe disse dybt alvorlige problemer.

Specielt om metadonbehandling vil jeg sige: vi har drøftet det igennem nogle år i venstre. I erkendelse af de mange mislykkede nedtrappingsforsøg er vi åbne over for, at der i visse alvorlige tilfælde kan være grund til at anvende denne fremgangsmåde, men – det siger sig selv – under lægekontrol.

Vi kan ikke afvise de resultater, som ministeren nævner i redegørelsen: det har vist sig, at forholdene er blevet bedre blandt disse narkomaner, og der synes at være en forbedring med hensyn til kriminell adfærd.

Forebyggelse er lige så vigtig som helbredelse. Det er vigtigt, at vi gennem oplysning, specielt over for de unge, fortæller om nar-

koens skadelige virkning. Her har jo kriminalpolitiet i årevis haft et glimrende samarbejde med skoler og andre myndigheder. Jeg vil her nævne – og jeg er ked af at gøre det – at der i sidste nummer af Dansk Politi er en artikel af en skolelærer, der mener, at samarbejdet mellem politi og skolelærere kan betegnes som stikkervirksomhed fra skolelærernes side. Jeg tror, at det er en enlig svale. Jeg tror, langt de fleste skolelærere har forståelse for, hvor vigtigt det er, at politi og skole kan arbejde sammen.

Det kriminalpræventive arbejde har netop i de senere år været meget koncentreret om oplysning om narkoens skadelige virkning, og der er udsendt meget materiale herom fra det kriminalpræventive råd. Jeg er også bekendt med, at forsikringsselskaberne for nylig har givet det kriminalpræventive råd penge til dette arbejde. Det siger lidt om, med hvilken alvor forsikringsselskaberne ser på de følger virkninger, narkomisbruget har i form af kriminalitet.

Ministerens redegørelse indeholder et afsnit om politiets indsats i efterforskningen af narkosager. Lad mig med det samme sige, at vi tror ikke i venstre, at højere straffe kan løse problemerne alene. De professionelle narkoforhandlere er hårde forretningsfolk, der nøje afvejer risiko og indsats over for fortjenstmulighederne, og så længe der er aftagere – altså hungrende narkomaner, der er parate til at betale tårnhøje priser – så længe vil der også være kyniske købmænd, der udnytter denne menneskelige elendighed til egen økonomisk fordel.

Der er tale om en organiseret international kriminalitet, som fortsat gør det nødvendigt, at også politiet i Danmark arbejder internationalt.

Der er bevismæssigt det ganske særlige ved narkosager, at kriminaliteten skal afsløres på det forberedende stadium. Når først en handel har fundet sted, er det næsten umuligt at finde bagmændene. I næsten alle andre sager kan politiet regne med, at ofrene anmelder forbrydelsen, og politiet kan som regel regne med, at ofrene er mere end villige til at hjælpe politiet i efterforskningen. Helt anderledes er det i narkosager. Her kan politiet hverken regne med anmeldelser eller anden hjælp fra narkomanerne, ofte snarere tværtimod, fordi disse ofre er så afhængige af deres leverandører.

[Birthe Rønn Hornbech]

Derfor er det af afgørende betydning, at politiet i disse sager kan anvende mere ekstraordinære efterforskningsmetoder, og jeg kan se, at ministeren i redegørelsen har forståelse for dette. Specielt vil jeg sige om agents provocateurs, at der jo ikke er tale om, at politiet i disse sager fremprovokerer en forbrydelse. Man går ind i forbrydelsen efter, at den allerede er kommet i gang.

Om blandingsmisbruget vil jeg sige: her kan politiet berette om ganske almindelige mennesker, der dør, og hos hvem der findes medicin i ganske store mængder. Det er et problem med al den legalt ordinerede medicin, som går den gale vej. Venstre kan med tilfredshed hilse det iværksatte initiativ med receptundersøgelser.

Lad mig afslutningsvis i første runde sige, at bemærkningerne til sidst i redegørelsen om, at fagorganisationerne har tilkendegivet, at de ikke ønsker at behandle klienter med langvarige metadonordinationer, må vi tage afstand fra. Hvad bilder disse mennesker sig i grunden ind? Tror de, narkomanerne er til for deres skyld, eller er det dem, der er blevet ansat til at hjælpe andre mennesker? Det er den slags, der i høj grad kan få venstre til at sige, at nu må vi vist se lidt mere på de frivillige kræfter, der bare vil gøre en menneskelig indsats.

I det hele kan venstre tilslutte sig ministerens redegørelse og vil understrege, at der her virkelig er behov for hjælp, at ressourcerne må samles og effektiviseres, og at indsatsen må forstærkes. Men offentlige foranstaltninger er ikke tilstrækkelige. Bekæmpelsen af vort alvorlige stofproblem er også et spørgsmål om holdning i befolkningen. Alle har et ansvar, som forældre, som lærere, som læger, som politifolk og som politikere. Vi har alle et ansvar som medborgere og medmennesker.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Fru Birthe Rønn Hornbech fik sagt mange ting, som kunne berettigede til en kommentar. Jeg skal nøjes med en enkelt.

Fru Birthe Rønn Hornbech sagde noget i retning af, at kriminalpolitiet har et glimrende samarbejde med skoler og andre offentlige myndigheder, ved vi.

Til alt held er der i undervisningsministeriet en alkohol- og narkokonsulent. Hvis jeg siger: VS mener ikke, samarbejdet er så godt, vil fru Birthe Rønn Hornbech selvfølgelig sige: nej, for de kan ikke lide politiet; og så kommer vi ikke videre. Lad os derfor bruge udsagnene fra en mere anset person, nemlig undervisningsministeriets alkohol- og narkokonsulent, som udtaler til dagbladet Information den 5.-6. maj i år:

»Man skal ikke inden for politiet have en selvstændig holdning, der er isoleret fra alle de andre grupper, som arbejder med disse ting. Derfor efterlyser jeg et samarbejdsorgan, hvor vi virkelig kan drøfte tingene igen. I alkohol- og narkotikarådet er politiet repræsenteret gennem en embedsmand fra justitsministeriet og ikke på anden måde. Vi mangler den daglige dialog med politiet. Politiet går ind i oplysningsarbejdet uden at gå ind i denne dialog med os andre først. Muligvis ved de, muligvis ved de ikke, at de kommer frem med nogle ting, som går helt på tværs af det, vi andre kommer med.

Det sidste er usædvanlig pænt udtrykt. Det, der foregår i det meste af kriminalpolitikets såkaldte oplysningsarbejde, er et oplysningsarbejde, der er funderet på ting, man andre steder mente for 10-15 år siden, det er forældede myter, og jeg kunne godt tænke mig at høre fra fru Birthe Rønn Hornbech: hvad mener fru Birthe Rønn Hornbech om alkohol- og narkokonsulentens udtalelser? Ved manden ikke, hvad han snakker om? Kender den officielle konsulent overhovedet ikke til kriminalpolitikets arbejde, eller hvad er problemet?

Fru Birthe Rønn Hornbech vil selvfølgelig ikke fortælle, at hun tog fejl, så måske socialministeren ville fortælle os, om vi skal fæste lid til fru Birthe Rønn Hornbech eller vi skal fæste lid til konsulenten på alkohol- og narkotikaområdet, når vi skal beskrive kriminalpolitikets oplysningsarbejde.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Jeg er også nødt til at reagere hurtigt, for at fru Birthe Rønn Hornbechs bemærkninger ikke skal blive hængende for længe i luften uden reaktion.

Det var især bemærkningen om, at behandlerne har taget afstand, og om den kri-

[Qvist Jørgensen]

tik, der var af, at behandlerne har taget afstand fra at deltage i en socialpædagogisk behandling sideløbende med, at der finder en højdosering af metadon sted. Jeg må gøre fru Birthe Rønn Hornbech opmærksom på, at behandlerne naturligvis ved, hvad de har med at gøre. Det er dem, der har erfaringen. Det er dem, der har en viden. Det er dem, der har viden om, at det faktisk ikke nytter at lave en socialpædagogisk foranstaltning, hvis folk er dopede med forskellige stoffer, herunder metadon. Det er det, behandlerne har sagt til os. Det er forholdsvis tydeligt, synes jeg.

Agerschou (SF):

Ministeren har valgt at kalde redegørelsen en redegørelse »om de forskellige sider af narkotikaproblemet«. Det skal jeg sandelig love for! Socialministeren har valgt at præsentere alt godt fra havet vedrørende narkotikaproblemer, og det er oven i købet lykkedes at blande også landbrugsministeriet ind i redegørelsen – med et noget uheldigt resultat, mener jeg, men det skal jeg komme tilbage til senere.

Når ministeren har valgt at gøre det på den måde, skal redegørelsen jo både blive tynd og overfladisk, og det er den da også blevet. Den indeholder ikke mange helt konkrete forslag, og derfor bliver jeg nødt til i mit indlæg at stille en række spørgsmål til ministeren, som jeg naturligvis regner med at få besvaret i løbet af debatten.

En af de ting, redegørelsen gør en del ud af, er den stadig tilbagevendende diskussion om metadonbehandling. Der siges bl.a., at regeringen finder, at der er behov for større fleksibilitet i brugen af metadon i forbindelse med socialpædagogisk støtte. Senere i redegørelsen skriver ministeren, at behandling af stofmisbrugere er og fortsat hovedsagelig vil være en socialpædagogisk opgave. Jeg er enig med ministeren i, at sådan burde det være, men jeg er i tvivl om, hvorvidt man i dag kan sige, at behandling af stofmisbrugere hovedsagelig er en socialpædagogisk opgave. Jeg har en mistanke om, at store dele af den behandling, der rent faktisk finder sted, er medicinsk. Det har været svært at finde tal for, og derfor vil jeg spørge ministeren, om han vil iværksætte en undersøgelse af, hvor mange stofmisbrugere der gennem f.eks. et år

har været gennem en decideret langvarig metadonbehandling el.lign., der varede over 4 uger, og hvor mange der gennem det samme år har været gennem en rent socialpædagogisk behandling. Jeg kan oplyse, at jeg har fået at vide, at der i Vejle amt er lige så mange stofmisbrugere, der er under rent medicinsk behandling, som der er misbrugere, der er under socialpædagogisk behandling. Det betyder, at det, ministeren har skrevet i sin redegørelse, rent faktisk ikke passer.

I redegørelsen – sp. 4162 i Folketingstidende – står der, at »behandlingssystemets målsætninger bør være realistiske og opnåelige for stofmisbrugeren«. Den sætning har jeg grundet en del over. Hvad betyder egentlig ordet »realistisk«? Målet for behandlingen af stofmisbrugere herhjemme har hidtil været at sætte stofmisbrugere i stand til at leve en stoffri tilværelse. Er det det mål, socialministeren nu er i færd med at ændre? Det er jeg bange for. Det vil sige, at man er i gang med at lave en ændring, så man for en gruppe stofmisbrugere vil have det mål at gøre de pågældende til gode og velfungerende metadonister, og andre stofmisbrugere, der endnu ikke er kvalificeret til at få den særlige behandling, kan uddanne sig til eller avancere til metadonist. Der skal være nogle kriterier for at opnå vedvarende metadonbehandling, og det vil sige, at man som stofmisbruger kan uddanne sig til eller avancere til det. Jeg synes, at det vigtigste problem at få afklaret under debatten i dag er, om ministeren er i gang med at ændre målet for behandlingen af stofmisbrugere, sådan som vi har kendt det hidtil herhjemme.

Der er en del ting i redegørelsen, man godt kan undre sig over. På sp. 4156-57 står der: »De centrale myndigheder vil fortsat støtte de lokale myndigheder med den fornødne bistand til at varetage disse opgaver.« Der er tale om behandling af stofmisbrugere. Jeg vil spørge ministeren: hvordan vil de centrale myndigheder det? Så vidt jeg ved, har socialministerens kollega indenrigsministeren haft travlt med at nedskære amtskommunernes og kommunernes bloktilskud, så mulighederne for at løse de opgaver er blevet mindre. Jeg vil gerne have at vide, hvordan socialministeren har tænkt sig at det skulle foregå.

På sp. 4157 omtaler ministeren »politiets og toldmyndighedernes indsats for at reduce-

[Agerschou]

re – eller helst fjerne – det illegale narkotikamarked«.

Det kan vi ikke være uenige om. Men der er ingen omtale af de legale stoffer, der indgår i stofmisbrugerens forbrug. Jeg kunne godt tænke mig at få nogle oplysninger om, hvor stor en del de egentlig udgør. Jeg har ladet mig fortælle, at de for mange stofmisbrugeres vedkommende udgør 75 pct. af deres stofforbrug. Er det rigtigt? Vil socialministeren gøre en særlig indsats for at reducere de legale stoffers optræden på det illegale marked?

På sp. 4158 har socialministeren bevæget sig ind på justitsministerens område og omtaler politiets indsats, og her udtrykker socialministeren sig meget bramfrit om politiets efterforskningsmetoder. Socialministeren skriver:

»Her kan ekstraordinære efterforskningsmetoder være af helt afgørende betydning, f.eks. telefon- og rumaflytning eller politiagenters fingerede opkøb af narkotikapartier.«

Jeg har aldrig hørt justitsministeren udtrykke sig så bramfrit, når vi har drøftet problemerne med hensyn til politiagenter og rumaflytning, og jeg vil gerne høre socialministeren, om den formulering er regeringens formulering, altså også justitsministerens formulering, eller det blot er en, socialministeren selv har fundet på i en sen aftenstund, da redegørelsen nu skulle være færdig.

På sp. 4160 er det lykkedes socialministeren at blande landbrugsministeriet ind i sagen. Det angår den meget omtalte dyrkning af hamp og af opiumsvalmuer, og man har spurgt landbrugsministeriet, hvad de ville sige til et forbud. Så vidt jeg kan læse af formuleringen, har landbrugsministeriet ikke så meget imod et forbud mod dyrkning af hamp, men når det drejer sig om opiumsvalmuer, stiller sagen sig ganske anderledes, for dér har vi en eksport, der beløber sig til omkring 21,3 mill. kr., så det kan enhver forstå, det kan aldrig gå, dels ud fra nogle økonomiske betragtninger, og så står der – og det vil jeg gerne bede ministeren om at uddybe: »... dels ud fra handelsmæssige betragtninger i forbindelse med EF.« Hvad betyder det?

Så vidt jeg ved, har man i Vesttyskland og Frankrig totalforbud mod dyrkning af opiumsvalmuer, og så vidt jeg husker, er de stadig væk medlem af EF. Så vidt jeg ved, er Holland og Danmark de eneste lande i EF,

der ikke har restriktioner mod dyrkning af opiumsvalmuer, så jeg vil meget gerne have besked fra socialministeren om, hvad den sætning betyder.

Jeg vil gøre ministeren opmærksom på, at dyrkning af opiumsvalmuer udgør et stadig større problem med hensyn til stoffers optræden på det illegale marked. Jeg har ladet mig fortælle fra forskellige amtsungdomscentre, at specielt i vintertiden udgør resultatet af denne dyrkning størstedelen af de pågældende lokale stofmisbrugeres forbrug. Her var et område, man skulle interessere sig for. For mig drejer det sig egentlig ikke om forbud, men om en eller anden form for restriktioner, så man forhindre disse stoffer i at optræde på det illegale marked. Men jeg er som sagt meget interesseret i, hvordan EF er blevet blandet ind i denne sag.

På sp. 4166 omtaler ministeren forskellige former for forsøgsvirksomhed, og der står, at det er »vigtigt, at der foregår forsøg på narkoområdet«. Det er der vel ingen der kan være uenige i. Det, jeg savner, er, hvad socialministeren forestiller sig det skal konkretiseres i.

Senere omtaler ministeren et konkret forsøg, som Folkebevægelsen mod Hårde Stoffer udfører i Sønderjyllands amtskommune – et projekt, der bliver kaldt Dannevirkeskolen – og omtaler et enkelt projekt mere. Men det, jeg har erfaret, er, at det er uhyre svært at få økonomiske midler, når der skal laves forsøg, også når der skal laves forsøg af såkaldte private organisationer. Derfor vil jeg gerne høre, om ministeren har tænkt sig at gå så langt som til at afsætte midler til, at der kan foregå forskellige former for forsøgsvirksomhed.

Jeg vil sige som konklusion, at det på baggrund af redegørelsen er svært at blive klar over, hvilke initiativer ministeren vil tage, om han overhovedet vil tage nogen. Dernæst er der den alvorlige ting, synes jeg, at der er en antydning af, at målet for stofmisbrugerbehandlingen skal ændres. Det vil sige, at redegørelsen betyder, at der er en lang, lang række ting, der efterfølgende skal opklares, dels under arbejdet i socialudvalget, dels i form af spørgsmål til ministeren. Jeg vil bede ministeren om at komme med en ny redegørelse til efteråret, der ikke tager alt godt fra havet med, men en, der behandler selve området behandling af stofmisbrugere.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Når man gennemlæser materialet vedrørende udviklingen i bekæmpelsen af narkotikamisbrug, rejser der sig uvilkårligt en hel del spørgsmål hos én: hvorfor bliver folk narkomaner? Hvad ved vi om, hvad der sker med ofrene? Hvad er det lykkedes at gøre, og hvad kunne der gøres?

Når situationen kan gøre én yderst deprimeret, skyldes det ikke, at man ikke har forsøgt. Tværtimod er der brugt mange kræfter og megen god vilje, men har man nu også grebet sagen rigtigt an? Hvor meget af ansvaret er og skal være samfundets, og i hvor høj grad bliver det folks »egen sag«? Det må være meget afhængigt af, om der er tale om en regulær sygdom eller »kun« svage karakterer.

Ingen, der har set ofrene på nært hold, er vist i stand til at se så køligt og fornuftsbetonet på problemet. Tværtimod, jo nærmere man er på det, jo mere sandsynligt er det, at der går panik i én og man griber til kortsigtede løsninger, som oftest slet ikke nogen løsning er.

Er der da tale om en sygdom? Formentlig ja, men måske lige så meget i samfundet som hos den enkelte. Man kunne spørge sig selv: hvor mange er gået ned på det chok, der sker ved sammenstødet mellem de ideelle opdragelsesmetoder, som vi alle hylder, og den barske virkelighed, vi har skabt?

Man vil også gerne vide, hvilke eksperter der har ret: de, der hævder, at hash er uskyldigt, omtrent som tobak – nu er det ganske vist et spørgsmål, om man ville betragte tobak som uskadelig, hvis det var et nyt stof, der kom frem på markedet i dag – eller de, der hævder, at hash er starten på en karriere mod hårde stoffer, i hvert fald for en væsentlig part. Ingen af os er vel heller i tvivl om, hvor stor rolle sociale og familiemæssige forhold spiller, og det er klart, at vi på de områder kan og bør gøre noget.

Men det er jo mest på det forebyggende område, det virker. Det hjælper sikkert ikke dem, der er blevet ofre. I hvert fald er opgaven så blevet så stor, at den enkelte familie ikke kan klare den alene. Det betyder ikke, at vi skal overse den forebyggende del, tværtimod. Der må intenst samarbejde til mellem hjem, skoler, læger, politi og sociale myndig-

heder, ikke mindst dem, der har den daglige kontakt til de truede grupper.

Men hvad så, når skaden er sket eller er i færd med at ske? Straks står man over for et valg: skal der være frivillig eller tvangsmæssig behandling? Frivillig, siger vi alle sammen, men bruger vi det undertiden som en sovepude, så der ikke bliver gjort noget, før misbruget er for godt i gang? Det er jo ikke akkurat mit bord, hvis min nabos søn er på vej ud i uføret. Eller er det? Det kunne måske hænde, at jeg bedre kunne snakke med ham og han med mig end med sine forældre.

Måske skulle vi ikke altid være så bange for at indoktrinere. Hvad er i øvrigt frivilligt, når man først er afhængig af noget? Dermed være ikke sagt, at man skal tvangsbehandle folk, men at man nok skulle ofre lidt mere tid på den menneskelige kontakt, også selv om man ikke er direkte forpligtet.

Dernæst er der det, at selve afrustningen ikke er hovedproblemet. Det er for så vidt en teknisk sag, når man først har fået klienten motiveret. Men skal behandlingen have nogen mening, begynder den først for alvor, når livet skal til at begynde igen. Har vi så den tolerance, den tillid, der skal til for at hjælpe de mennesker i gang igen? Er vi villige til at give plads for en kollega, der vil prøve igen, selv om vi ved, han har svigtet nogle gange? Selv om vi ved, at han ikke kan svare helt til forventningerne i første omgang, er vi så villige til at dele noget af vor sjælelige balance med vedkommende?

Hvad gør vi ved dem, der er kommet så langt, at kriminalitet har ført dem i fængsel? Er vi klar til at slække på vore idealer med hensyn til liberale forhold i fængslerne for at skåne narkomaner og truede for de fristelser, vi ved de ikke kan stå for? Er vi også parat til at tage det ubehag og den tid, det koster at have et strengere toldeftersyn? Vil vi ofre det kvarter, det koster at bistå politi og toldvæsen i den væsentligste af alle kampe i den forbindelse, kampen for at undgå, at stofferne kommer ind i landet, og for at afsløre bagmændene, der uden nogen form for samvittighed optræder som dødens købmænd?

Til sidst det måske allersværeste spørgsmål: hvad gør vi ved dem, der er så hårdt angrebet, at de hverken har vilje eller kræfter til at prøve på at blive stoffri? Giver vi dem bare metadon? Mange af fagfolkene med den største erfaring siger nej. De mener ikke,

[Dagmar Mørk Jensen]

man skal ofre flere kræfter på dem, når der er så hårdt brug for disse kræfter andre steder, og derfor vil de ikke være med i behandlingen, og metadon uden pædagogisk behandling er ikke nogen behandling. De hævder også, at det ikke hjælper noget. Narkomanerne skaffer sig yderligere stoffer ved siden af. De søger tilbage til miljøet. Andre påstår, at ofrene trods alt får en bedre tilværelse, og at det dog hjælper noget.

Uanset at det giver én kuldegysninger, når man taler om forsøg med mennesker, er det så alvorligt et problem, at der må gøres noget. Vi må med beklagelse konstatere, at den rapport, der foreligger om forsøg i København, ikke viser overbevisende resultater. Måske skyldes det, at ressourcerne har været for få, måske skyldes det, at man ikke har fundet frem til det rigtige samarbejde. Hvis man skal fortsætte, er det derfor sandsynligt, at man skal satse mere på de praktiserende læger, måske i samarbejde med et forsøgs-hold. I øvrigt anfægter vi ikke på noget tidspunkt lægernes ordinationsret, men måske kunne der komme noget godt ud af et samarbejde mellem forsøgsklinikken og de praktiserende læger.

Jeg vil gentage: vi er ikke parat til at gå ind for metadonbehandling, men vi vil gerne vide noget mere om det.

Til slut vil jeg takke ministeren for redegørelsen og for de initiativer, der er taget og vil blive taget for at løse dette sociale problem. Hvad enten det er videnskabeligt korrekt eller ej at betragte det som en sygdom, må problemet i hvert fald behandles med samme alvor som de livstruende sygdomme, som vi sætter alt ind på at komme til livs.

Birgith Mogensen (CD):

CD er meget for glad for socialministerens redegørelse om de forskellige sider af narkotikaproblemet. Derom senere. Først et tilbageblik.

Under den socialdemokratiske regering – det var den 27. januar 1981 – fremsatte CD et forslag til folketingsbeslutning om en reform til bekæmpelse og behandling af ungdomsnarkomani. Vi fik ikke den støtte, vi havde håbet på. De gennemgående oratoriske vendinger fra hovedparten af partiernes ordførere gik ud på, at reformforslaget var alt for omfattende og gennemgribende.

Året efter, den 16. februar 1982, delte CD narkobekæmpelsesproblemet op i to forslag: det ene om oprettelse af et narkotikaråd og det andet om etablering af et centralt og landsdækkende register over narkotikamisbrugere. Heller ikke disse to forslag bed så meget på folketingets flertal, at vi kunne arbejde videre med dette meget vigtige problem.

Men – og det skal siges med glæde – om-talen og mediedebatten angående de nævnte lov- og beslutningsforslag var igangsættere med hensyn til et mere effektivt oplysningsarbejde rettet mod faregruppen de 12–20-årige.

Der skete også det, at politiets og toldvæsenets mandskab blev udvidet, og nye opklaringsbeføjelser medvirkede i høj grad til, at afsløring af narkotikaforbrydelser samt beslaglæggelse af illegal import af narkotika blev mere end fordoblet i 1983.

Det var værdifulde fremskridt med hensyn til en del af narkobekæmpelsesproblemet, men slet ikke tilstrækkeligt til at få problemet under kontrol. Der kom nye narkomaner til, og nytteløse behandlinger og helbredelsesmetoder fortsatte stort set uforandret. Ganske vist gik flere praktiserende læger ind for at langtidsmetadonbehandle de ældre, mest syge kriminelle og på andre måder hårdt belastede narkomaner, men desværre fulgte de socialpædagogiske behandlingsinstitutioner ikke disse lægeforsøg op med den velvillige sideløbende hjælp, som man burde have kunnet forvente, hvis et sådant samarbejde skulle have udviklet sig helt naturligt og positivt for en 2–3 år siden. Jeg er sikker på, at vi i så fald nu havde kunnet nøjes med at debattere fremtidige detailemner for at komme dette grusomme ungdomsproblem helt til livs.

Når denne situation desværre ikke er højaktuel, mener jeg, at hovedgrunden er, som følger: en ret stor del af de socialpædagogiske behandlere ønsker monopol på behandling af ungdomsnarkomaner. De ønsker ikke at dele deres erfaring med psykologer og læger m.fl., som også er i besiddelse af værdifuld viden på dette sygdomsområde.

Det var lidt nostalgi og et billede af et hidtil dårligt organiseret og ikke godt koordineret samarbejde mellem mange gode fagfolk, der altså bare bider ad hinandens meto-

[Birgith Mogensen]

der med hensyn til behandling og helbredelse af ungdomsnarkomani.

Hvor står vi så nu? Vi står godt, fordi den siddende regering og partier uden for den nu er interesseret i at få gjort noget effektivt imod ungdomsnarkomani.

Socialministerens redegørelse fortæller, at ministeren har taget virkelig godt bestik af de forskellige sider af narkotikaproblemet. Ministerens konstatering af, at behandling af stofmisbrugere ligger i amternes regie, og at primærkommunerne har ansvaret for en effektiv oplysning og forebyggelsesvirksomhed, er positiv og præcis. At de centrale myndigheder skal yde follow-up på disse områder, er også klar tale.

I samme forbindelse nævnes det kriminalpræventive arbejde, der praktiseres i samarbejde med social-, sundheds- og skolevæsen. Dette arbejde har givet pæne resultater landet over. Det skal nævnes, at især Sæbyområdet har haft stor succes med dette antikriminelle arbejde, som også omfatter unge alkoholikere og narkomaner. Dette såkaldte SSP-samarbejde gennemgår i øjeblikket en udbygning og en aktualisering på landsbasis.

Nogle amter benytter narkokonsulenter i det oplysende og forebyggende arbejde. I den forbindelse vil jeg nævne, at Nordjyllands amt har to sådanne medarbejdere. De udfører deres job så godt, at de fra mange sider roses til skyerne. Deres måde at virke på må let kunne kopieres af mange andre amter i landet. Ja, oplysende foredrag og pjecer, der specielt målrettes mod den såkaldte faregruppe fra 12 til 20 år, kan ikke prioriteres højt nok.

Forældre bør også informeres grundigt vedrørende rusgiftes farlighed for deres børns sundhed. Derfor bør massemedierne inklusive radio og TV ustandselig orientere hele samfundet seriøst kontra brug af alle former for narkotika. Flere private foreninger bør deltage, Lionklubberne er i gang, men vi må inspirere endnu flere på privat basis. Jeg er overbevist om, at en konstant gennemførelse af nævnte oplysningsmetoder samt en endnu mere effektiv indsats fra toldvæsenets og politiets side stærkt vil mindske tilgangen af nye narkomaner.

Det vanskeligste punkt med hensyn til narkotikabekæmpelse er og bliver behandling og helbredelse af de narkomaner, som har hængt på krogen i flere eller mange år. Vi

må erkende, at dygtige og tålmodige socialpædagoger, læger og andre behandlere ikke procentvis kan opvise noget nævneværdigt godt helbredelsesresultat i de forløbne 12-15 år. Denne situation skal og må ændres, alle behandlere og andre såkaldte fagfolk må nytænke. De traditionelle og i de fleste tilfælde nytteløse behandlingsmetoder må stort set kasseres eller i hvert fald revideres kraftigt.

Narkomaner er individualister ligesom alle andre mennesker, og den behandlingsmåde, der hjælper den ene narkoman, hjælper eventuelt ikke den anden. Derfor mener jeg, at vidende og erfarne behandlere må konstruere 6-8 forskellige behandlingsmodeller, og dygtige visitatorer må grade sig frem til, hvilken behandlingsmodel der vil være mest attraktiv og virkningsfuld for den enkelte klient. Mange med mig mener, at nævnte metode vil producere mange flere helbredelsesresultater, altså behandling på klienternes præmisser.

Angående de såkaldt gamle narkomaner, som til trods for 30-40 helbredelsesforsøg stadig væk er at betegne som hårdt og kriminelt belastede narkomaner, må der foretages noget ekstraordinært. Jeg giver socialministeren ret, når han konstaterer, at denne kategori må støttes langvarigt med metadon sideløbende med socialpædagogisk behandling. Samfundet kan simpelt hen ikke forsvare, at mange hundrede narkomaner hvert døgn foretager kriminelle handlinger for at skaffe penge til dækning af deres evige narkotikahunger og -misbrug. Lad os give disse stakler metadon, mens behandlerne parallelt motiverer dem for en værdig tilværelse i et andet miljø. Vi har beviser på, at enkelte utraditionelle behandlere har gjort et mindre antal af denne hårde kerne til virksomme, sunde mennesker igen. Ja, hvorfor nøler vi?

Min tid er ved at være udløbet, og jeg fortsætter i anden runde.

Poulsgaard (FP):

Heller ikke fra min side skal ministeren have utak for den redegørelse, vi har modtaget. Jeg tror, at al den diskussion, der har været om narkoproblemet, nu begynder at bære frugt. Det er i hvert fald mit indtryk, at nok har vi problemer, men de er knap så store, som de har været. De glade 1960'ere, da kulturprofeter og andre sad og røg hash

[Poulsgaard]

på kulturministerens trappe, er ovre. Det var nok den største bjørnetjeneste, man kunne gøre den danske ungdom, at disse kulturfolk røg hash dengang, for de gjorde det, som om det var smart, det var in, man skulle være med på noderne. Derfor tror jeg ikke, at vi får den slags gentaget, og det skal man da være glad for.

En mand som Ib Makwarth lavede en film. Desværre har jeg ikke titlen, men den film, han lavede, og som folketinget var inviteret til at se, var simpelt hen en rystende oplevelse. Jeg tror, at hvis en sådan film bliver vist ude omkring i skoler, i ungdomsklubber og andre steder, vil den virkelig have en gavnlig effekt.

Det er ting, vi kan glæde os over, men vi skal selvfølgelig ikke sige: ja men så er alt jo godt. Vi skal og vi må fortsætte krigen mod narko.

Nu var jeg ved at rose ungdommen lidt før, fordi den ikke er så slem som min generation. Jeg synes også, at der er grund til at rose det fremskridt, der er sket med hensyn til tobaksrygning. Vi ryger ikke længere nær så meget her i landet. Specielt ungdommen ryger ikke så meget. Spiritus ved jeg knap nok hvordan det står til med, men det kunne i hvert fald se ud til, at de to nydelsesmidler hash og tobak er på retur blandt ungdommen. Det skal vi i hvert fald glæde os over.

Det, man somme tider kan blive rasende over, er den, jeg havde nær sagt lemfældige måde, man tager på disse bagmænd på. Der er alt for få hashhandlere og narkohandlere, vi får fat på, og dem vi får fat på, de får nogle gange en luksuriøs tilværelse.

Det er en tilværelse, der står i skærende kontrast til den tilværelse, de unge mennesker bliver udsat for, der indtager disse giftstoffer. Det er vel ikke altid, man kan sige, at straf er noget, der er anbefalelsesværdigt, men når man ser, hvor let de mennesker, der koldt og kynisk for mammons skyld er med til at ødelægge næste generation af unge mennesker, slipper om ved det, så kunne man godt på det område ønske en betydelig strengere strafudmåling og en virkelig straf, sådan at de herrer og damer blev klar over, at dette vil samfundet absolut ikke tolerere.

Jeg er ikke ekspert på det her område, men jeg havde en partifælle herinde i mange år, der arbejder meget kraftigt med narkoafvænnning. Det er hr. Finnur Erlendsson, læge

i Frederikshavn, jeg tænker på. Jeg ved, at hr. Erlendssons argumenter i gruppen og andre steder, når vi drøftede narko, var, at vi skulle bruge metadonafvænnning. Jeg ved godt, at der er forskellige opfattelser af det, og jeg skal ikke stå her og gøre mig klog på det, som jeg kender for lidt til, men det er måske et af midlerne, man kunne bruge. Jeg tror ikke rigtig på en fuldstændig frivillig afvænnning, i hvert fald ikke hvis vi snakker om hårde narkotilfælde. Der tror jeg nok at samfundet må ordinere indlæggelse og afvænnning. Det kan være hårdt for dem, det går ud over, men vi gør det jo for at hjælpe de mennesker. Efter hr. Erlendssons mening er det altså den bedste måde at afvænne narkomaner på.

Som jeg startede med at sige, tror jeg ikke, at problemet er så stort, som det var bare for nogle år siden. Jeg mener, vi er kommet et skridt ad den rigtige vej. Jeg mener ikke, at vi er kommet nær langt nok, men måske kommer der nogle gode ideer, og ministeren har da remset forskellige ting op i sin skriftlige redegørelse, og det er måske den vej, vi skal gå, hvad ved jeg. Vi vil støtte enhver bestræbelse på at komme dette onde til livs.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Hr. Poulsgaard var inde på nogle for mig helt nye og interessante ting: skrækfilm og effekten heraf. Jeg vil benytte lejligheden til at spørge, om hr. Poulsgaard er i besiddelse af materiale, et eller andet, der kan dokumentere, at det skulle være så fantastisk godt. Jeg tror ikke rigtig på, at det eksisterer. Jeg kender det i hvert fald ikke.

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Det er ingen undskyldning at være dårligt forberedt, når man går op på denne talerstol, og jeg er for dårligt forberedt.

Ib Makwarth lavede en film for et par år siden. Da sad hr. Qvist Jørgensen ikke i folketinget, men folketinget blev specielt indbudt til at se den film. Jeg var en af dem, der tog imod den invitation, og jeg blev rystet. Det var simpelt hen facts om narko, der blev serveret, og jeg tror altså – nu gentager jeg

[Poulsgaard]

mig selv – at i denne specielle sammenhæng havde den film effekt.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Jeg vil gerne oplyse hr. Poulsgaard om, at filmen hedder »Vi anklager«. Så er det på plads.

Det, jeg er interesseret i i forbindelse med den og andre film – det er ikke konkret den film, men disse skrækfilm – er, om der i hr. Poulsgaards første indlæg kunne spores nogen bevisførelse for, at det skulle have effekt at vise sådanne skrækfilm ud over den umiddelbare effekt. Jeg kan godt nikke genkendende til hr. Poulsgaards umiddelbare reaktion efter at have set filmen. Det, jeg spørger om, er: findes der noget, der siger noget om menneskers reaktion på lidt længere sigt? Og jeg må gentage: mig bekendt eksisterer det ikke.

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Jeg takker hr. Qvist Jørgensen for, at vi fik titlen frem.

Hvorfor er tobaksrygning gået tilbage? Skyldes det ikke skrækfilm? Skyldes det ikke, at vi har set f.eks. lunger, der er fuldstændig ødelagte, at vi er blevet bange for det? Kunne man ikke godt tænke sig det? Jeg kan ikke dokumentere det med nogen tal her, men nu snakker jeg som almindelig dansker: kunne man ikke godt tænke sig, at hvis fjernsynet noget mere aktivt gik sammen med ungdomsklubber og andre og fortalte ungdommen om farerne ved det, så blev de klar over, at den galej skal de holde sig fra?

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Jeg beklager egentlig, fru formand, for det er mig selv, der har startet dette med de korte indlæg. Det var ikke meningen.

Jeg vil bare fortælle hr. Poulsgaard, at det eneste eksempl, jeg kan huske, er, at man i England gjorde et forsøg, hvor man holdt øje med salget af tobak i en periode, hvor man viste en meget barsk antitobaksfilm med opskæring af lunger og alle disse ubehagelige ting. Resultatet var på kort sigt, at de første 14 dage efter, at filmen havde været vist i det

engelske fjernsyn, faldt salget af tobak. Så længe var det jo godt nok. Derefter steg salget til mere, end det var, før man viste filmen. Hvis man kan bruge det til noget, så er det i hvert fald betænkeligt.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Jeg er jo ikke helt nyt medlem herinde længere, og derfor er jeg også for længst holdt op med at tro, at det nytter noget at bede hr. Poulsgaard dokumentere nogen som helst af sine påstande. Men jeg tror, at vi, hvis vi forlader emnet, skal forsøge at drage et par paralleller, som er en smule dristige, men alligevel.

Ved folk ikke, når de sidder og fylder sig ved frokoster med sild og snaps og kage, at det er usundt? Det er ikke godt, man bliver fed, og man får det dårligt. Ved folk det ikke, og gør de det ikke jævnt hen alligevel? Og ved folk, der ryger tobak, ikke, at det er skadeligt, og gør de det ikke jævnt hen alligevel? Jo, og det siger noget om, at der skal mere til end almindelig skrækpropaganda for at flytte rundt på et eller andet.

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Jeg har også lyst til at holde op med at diskutere med VS, for det er det samme som at slå vand på en gås.

Man har hos VS nogle normer, som resten af samfundet ikke vil anerkende, og en af de normer er, at hash ikke er skadeligt. Nå ja, jeg har ikke hørt, at hr. Tinning har sagt det, men i mange af de kredse siger de, at hash ikke er skadeligt.

Jeg synes, at det var en meget, meget dårlig sammenligning, hr. Tinning kom med. Hvor gamle er disse hashnarkomaner, når de er færdige, når de dør af leverbetændelse? De dør allerede når de er 21, 22, 23 år. Hvis man fylder dem med snaps og sild og andet usundt, som hr. Tinning sagde, så har de da chance for at leve, til de bliver måske 60. Derfor kan man overhovedet ikke sammenligne de to ting.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

[Tinning]

Det skal nok blive den sidste. Jeg troede faktisk, at vi diskuterede narkomani. Nu forstår jeg, at hr. Poulsgaard diskuterer hash, og hash er altså ikke et narkotikum, som punkt 1.

Som punkt 2: det, jeg forsøgte – det var måske mere naivt, end jeg burde have tilladt mig – var faktisk i al stillfærdighed at finde på et pædagogisk velvalgt eksempel, der kunne fortælle også hr. Poulsgaard, at der skal mere til end almindelig skrækpropaganda for at få folk til at holde op med at forbruge et eller andet. Det var hele pointen.

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Ja men hr. Tinning, det er jo dér, hele narkoproblemet starter, og det er jo derfor, vi er så rygende uenige med VS, når de siger, at hash ikke er farlig.

Kan hr. Tinning, som siger, at jeg ikke kan dokumentere noget som helst, så dokumentere, at der er nogen, der starter direkte med de hårde stoffer og ikke med den bløde mellemvare, der hedder hash? Jeg tror, at de 99 pct. starter med hash, og derfor er hashen så farlig.

Tinning (VS):

Jeg skal af hensyn til hr. Poulsgaard lave en kort omdisponering af mit hovedindlæg og starte med, hvad jeg under alle omstændigheder ville have startet med, nemlig at bemærke, at jeg synes, det er glædeligt, at det er lykkedes socialministeren at skrive en redegørelse på 12 sider om de forskellige sider af narkotikaproblemet uden på et eneste tidspunkt at nævne Christiania. Det synes jeg er godt. Det er alt det gode, der er at sige om det.

Jeg vil godt først til hr. Poulsgaard sige: at diskutere hashens virkninger med VS, kommer der ikke noget ud af, fordi hr. Poulsgaard er stensikker på, hvad vi vil sige, og uanset hvad vi siger, siger hr. Poulsgaard også, hvad han plejer at sige.

Derfor endnu en gang: lad os bruge en person, som er en smule mere anset end VS, nemlig undervisningsministeriets egen konsulent i alkohol- og narkotikaspørgsmål, som ud over selvfølgelig at understrege, at det er noget pjat at blande hash ind i diskussionen om narkotika, om den gentagne påstand om,

at hash er et stof, der fører til brug af hårde narkotiske stoffer, siger – jeg citerer fra dagbladet Information, lørdag-søndag, den 5.–6. maj 1984:

»Det er en påstand, som man hører i al debat, og som bygger på, at mindst 80 pct. af alle stofbrugere hævder, at de er kommet i gang med brug af stærkt afhængighedsskabende stoffer, efter at de er kommet i gang med brug af hash. Når folk så hører, at der er dette tidsmæssige forløb, konkluderer de, at der må være denne årsagssammenhæng: når man ryger cannabis, så kan det meget let føre ind i et mere forpligtende stofmisbrug.«

Herudover beder interviewereren hr. Schiøler bevise det modsatte, og hr. Schiøler siger, jeg synes fuldstændig berettiget: der er påstande, der er så vilde og grebet så meget ud af den blå luft, at det er uantageligt at bede om dokumentation for, at de skulle være forkerte. Det svarer til, at jeg begyndte at påstå, at hvis man drikker modernælk, så havner man i at drikke whisky, og så skulle nogle give dokumentation for, at det var usandt. Det er simpelt hen for langt ude, og jeg synes, det er kedeligt, at vi skal have den debat endnu en gang.

Så til det, jeg egentlig havde tænkt mig at sige noget om, nemlig socialministerens redegørelse.

Det er ærgerligt, at et så alvorligt problem skal skæmmes af, at socialministeren griber det fuldstændig forkert an og derfor selvfølgelig havner i nogle løsninger, som enten er forkerte eller temmelig uigennemskuelige.

Socialministeren starter med at sige, at antallet af stofmisbrugere, det vil sige injektionsmisbrugere, er blevet anslået til 6.000–10.000. Nu kan vi diskutere tallet, det vil jeg ikke gå ind på, men vi må finde ud af, om vi diskuterer stofmisbrugere eller injektionsmisbrugere, og jeg mener, at det er stofmisbrugere, vi diskuterer. Det vil sige, at det, vi i virkeligheden skal diskutere, er det blandingsmisbrug, andre også har snakket om: hash, alkohol, sovemedicin, nervemedicin, smertestillende medicin osv. Jeg er enig med hr. Agerschou, når han antyder, at 75 pct. af stofmisbrugernes forbrug består af legale stoffer.

Jeg har bemærket, at socialministeren har et afsnit om blandingsmisbrug, og det ender det sædvanlige sted med: sundhedsstyrelsen har nu snakket med embedslægeinstitutionen,

[Tinning]

og de vil kigge lidt på lægerne og se, hvad de gør, og hvis de mener, der er grund til at skride ind, så vil sundhedsstyrelsen gøre det. Jeg vil godt for det første sige, at det synes jeg simpelt hen er for lidt at gøre ved den del af problemet, og for det andet er det jo altså ikke andre end politiet og så lige lægerne, der har den særlige konstruktion, hvor man sidder og behandler klager over sig selv. Jeg mener, at det i det mindste ville være nødvendigt med en uvildig klageinstans.

Ud over at flytte diskussionen derfra, hvor den bør være, fra blandingsmisbruget til injektionsmisbruget, gør socialministeren i starten det, at han forsøger at tegne et billede af de talrige mislykkede nedtrappingsforsøg. Jeg tror, det er vigtigt, hvis vi skal have fat i, hvad det egentlig drejer sig om, at vi diskuterer: er de talrige mislykkede nedtrappingsforsøg udtryk for, at nogle folk, der er gået ind i et behandlingsforløb, har søgt at blive stof-frie – det er ikke lykkedes, de er faldet ud igen – de har prøvet på ny, og de er så faldet ud igen? Eller er det udtryk for noget andet?

Jeg mener, at de er udtryk for noget andet. De er udtryk for, at efter at man har fået blandet metadonen ind i det eksisterende behandlingssystem, er stofmisbrugere gået ind i behandlingssystemet, ikke for at blive stoffrie, men for at få adgang til metadon, første trin i det, hr. Agerschou kaldte uddannelsen til metadonist.

Hvis det er rigtigt – det tror jeg faktisk det er – så er det klart, at det er forkert at stille det op, som om vi har et behandlingssystem her, og vi har nogle stofmisbrugere her, og de fungerer ikke ordentligt sammen, fordi måden, det fungerer dårligt på, er en anden. Jeg tror, de er gået ind dels for at få noget metadon, dels for selvfølgelig – ligesom vi ved, at hjemløse mænd en gang imellem går på forsorgshjem for at blive »shinet« en smule op, inden de går i gang igen – at få en eller anden slags overfladisk kontrol.

Jeg vil godt i stil med hr. Agerschou, fordi disse, mener jeg, skæve præmisser for redegørelsen fører til sådan nogle skæve forslag, spørge, hvad det egentlig er, ministeren foreslår. Det er nemlig ret uigennemskueligt. Ministeren siger i sp. 4162:

»... man må opgive det ofte fremsatte krav om stoffrihed som betingelse for behandling og i stedet forme tilbuddene såle-

des, at de er på niveau med stofmisbrugerens umiddelbare behov.«

Hvad betyder det? Vi ved jo godt, hvad stofmisbrugerens umiddelbare behov er. En stofmisbrugers umiddelbare behov er stof, selvfølgelig, ellers var det ingen stofmisbruger. Derfor er vi nødt til at få at vide, hvordan vi skal forstå den sætning. Jeg vil også godt have en forklaring på det næste:

»Behandlingstilbuddene skal derfor ikke ensidigt sigte på at »helbrede« misbruget, men også kunne tilbyde rehabiliterende foranstaltninger, medens misbruget endnu pågår.«

Hvad er det, man forestiller sig?

I forlængelse af det vil jeg godt spørge om en uigennemskuelig bemærkning i sp. 4164. Det er diskussionen om metadonen, hvor der er sket det, at vi har nogle officielle retningslinjer for metadonens indplacering i behandlingssystemet, som i virkeligheden er brudt totalt og aldeles sammen. Der vælter jo metadon ud fra de praktiserende læger. Derom siger socialministeren:

»Dette har igen medført, at denne gruppe stofmisbrugere har henvendt sig til praktiserende læger, der i den givne situation har følt, at den eneste mulighed for stofmisbrugeren var at iværksætte en behandling med metadon uden andre støtteforanstaltninger, hvilket som hovedregel ikke er hensigtsmæssigt.«

Jeg vil godt vide, hvad der menes med »hovedregel«. Hvornår er det overhovedet hensigtsmæssigt at iværksætte en behandling med metadon uden andre støtteforanstaltninger? Og hvornår mener socialministeren i øvrigt at man foretager behandling alene med metadon?

Jeg synes, det er vigtigt at få opklaret, hvad det er, socialministeren er ude på, for vi jo godt fra andre områder, hvad det er, der interesserer socialministeren mest. Det er, punkt 1: at spare. Det er, punkt 2: at gøre det på en socialt ansvarlig facon. Det er lige præcis den rækkefølge og ikke den omvendte, og hvis det ikke kan lade sig gøre at spare på en socialt ansvarlig facon, så må man, ved vi fra andre områder, efter socialministerens mening spare alligevel.

Metadondiskussionen er selvfølgelig central, ikke mindst når vi tænker på, hvad der foregår i København for tiden. Derfor synes jeg, det er lidt rystende, når denne redegørelse i virkeligheden fusker. Der står i sp. 4156 i

[Tinning]

gennemgangen af den forsøgsordning, der eksisterer i Københavns kommune, hvor man har plads til 40 klienter, og hvori indgår længevarende metadonbehandling:

»En rapport om forsøget viser, at der for de fleste klienters vedkommende er en klar tendens til bedring af deres almene tilstand, bolig-mæssige forhold og sociale forhold specielt i forbindelse med bedring af beskæftigelse og økonomi. Endvidere synes der at være en klar tendens til bedring med hensyn til kriminel adfærd.«

Det er jo rigtig godt, når man sådan kigger på det: bedre almen tilstand, bedre bolig-mæssige forhold og bedre sociale forhold – specielt i forhold til beskæftigelse og økonomi – og ikke så kriminelle. Det er jo kønt nok. Men hvad er det også, der står i den rapport? Hvad er det også, man anfører, som socialministeren af en eller anden grund har sprunget over? Man skriver i rapporten fra forsøgsudvalget på Sundholm:

»Det må nok betragtes som sikkert, at det næppe er realistisk at forvente, at den for forsøgsudvalget etablerede målsætning: resocialisering og stoffrihed, kan realiseres for flertallet af klienter.«

Hvad står der? Der står: for flertallet af disse klienter er det nok realistisk at forvente, at de ikke kan resocialiseres. Tak skal De have! Og hvad så, hvis der er en lille forbedring i beskæftigelsen og i den almene tilstand? Jeg synes, det er rystende, at socialministeren klipper konklusionerne til lige præcis på den måde.

Jeg havde også tænkt mig at sige noget om socialministerens bemærkning om, at hash har været udgangspunkt for mange hårdt belastede narkomaner. Nu fik jeg diskussionen med hr. Poulsgaard, så jeg skal springe den over og bare sige, at jeg synes, det er trist, at også den nuværende socialminister skal have fyret den dér af endnu en gang.

Det sidste, jeg skal gøre en bemærkning om, er politiet. Hr. Agerschou har allerede talt om den uhyggelige, bramfri måde, socialministeren formulerer sig på, når det drejer sig om politiets efterforskningsmetoder. Jeg kunne godt tænke mig at få en bekræftelse af socialministeren vedrørende det illegale narkotikamarked. Socialministeren siger i sp. 4157:

»... politiets og toldmyndighedernes indsats for at reducere – eller helst fjerne – det illegale narkotikamarked.«

Kan socialministeren ikke oplyse os om, rundt regnet hvor stor en del af det illegale narkotikamarked politi og toldvæsen får fat i i dag? Det ligger nemlig nede på 3, 5, højst 10 pct. Jeg synes, det er vigtigt. Man kan godt have den målsætning, at den procent skal øges fra 10 til 80, 90, 100, men det ville være hamrende urealistisk, og tænk, hvad det ville kræve af politi i dette samfund!

(Kort bemærkning).

Birgith Mogensen (CD):

Jeg kan ikke lade være med at gå herop, fordi hr. Tinning nu to gange har fremhævet hr. Peter Schiølers fortræffeligheder og spørger, hvorfor politiet er gået ind i oplysningsarbejdet. Hr. Peter Schiøler har ikke vist sig særlig effektiv i det oplysningsarbejde, og det er derfor, politi og forsikrings-selskaber heldigvis er gået ind i oplysningen. Det er dem, der tager sig af en væsentlig del af det, hvad vi kun kan være yderst tilfredse med.

Nu vil jeg gætte på, at hr. Tinning om et øjeblik går herop og siger: hr. Ivar Mark fra Århus har også vist sig positiv over for hash. Ja, hr. Tinning ryster på hovedet, men det kan godt være, at han alligevel ville have gjort det. Hr. Ivar Mark fra Århus, som også har været meget positiv over for hash, har indrømmet, at det er skadeligt. Man taber hjerneceller, bliver ukoncentreret, lungekræftfriskoen er otte gange større end ved tobaksrygning, og der er mange andre ting. Dette skulle ikke være en hashdiskussion, det ved jeg godt, men hr. Tinning har omtrent bragt det ned på det niveau.

Så var der lige én ting, stadig væk om hashen. Jeg kan da oplyse, at hash står i samme medicinkategori som heroin og opium og alle de andre hårde stoffer, det er lige så skadeligt. Der er ikke én narkoman, der ikke er startet med hash. Dermed være ikke sagt, at alle hashrygere bliver narkomaner, men de, der bliver narkomaner, er alle sammen startet med hash.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

[Tinning]

Ærlig talt, når nu fru Birgith Mogensen kan sige: alle de, der er på hårde stoffer, er startet med hash, men dermed være ikke sagt, at hvis man starter med hash, så ryger man på hårde stoffer – hvad er så meningen med alt det dér? Hvad er så meningen med hele tiden at fremhæve, at de, der er på hårde stoffer, er startet med hash? Efter logikken svarer det præcis til at sige, at alle de, der drikker whisky, er startet med mælk. Det er da fuldstændig absurd at diskutere på den måde.

Dér, hvor det bliver interessant, er, hvor fru Birgith Mogensen siger: og hash er jo præcis lige så skadelig som heroin. Hvad behager? Vil socialministeren bekræfte over for folketinget, at hash er lige så skadelig som heroin? Jeg ved, at det er et problem at gå imod et menigt medlem af et regeringsparti, så det skal jeg ikke forlange, men vil socialministeren i al almindelighed uden direkte at referere til fru Birgith Mogensen betros os, at hash ikke er lige så skadelig som heroin?

Så siger fru Birgith Mogensen, at der findes en liste, hvor hash står sammen med en hel masse andet. Ja, og hvad så? Skulle det betyde noget? I FN findes der også en liste, hvor hash er anbragt sammen med narkotika, fordi USAs FN-ambassadør godt ville have det. Og hvad så? Det kan da ikke betyde noget for vores opfattelse af, om det er lige så skadeligt.

Og til allersidst: uanset hvad man i øvrigt måtte mene om hr. Peter Schiøler, er det eneste, jeg synes er interessant, at han faktisk er officiel narko- og alkoholkonsulent i undersyningsministeriet. Det er dog en smule, om man så må sige. Denne gode mand har sat sig for at finde ud af, hvor skadelig hash nu er, og har læst sig igennem, jeg ved ikke hvor mange artikler om det emne og har hittet ud af, at det selvfølgelig er sundhedsfarligt på forskellige leder og kanter, og har beskrevet det. Det er da klart. Men han har samtidig lige så utvetydigt sagt, at den dér med, at hvis man ryger hash, så ryger man på hårde stoffer, simpelt hen er udtryk for uvidenhed.

Arne Bjerregaard (KrF):

I mange år har vi herinde diskuteret narkotikaproblemerne, og hvor meget der i grunden er kommet ud af disse diskussioner

med hensyn til løsning af problemerne, er vel til at overse.

Som i alkoholdebatten ønsker jeg her at fremføre, at en væsentlig forudsætning for en løsning af problemerne er forskning og atter forskning i, hvorledes de unge kommer ud i narkotikamisbrug. Hvad er årsagen til, at de kommer ud i misbruget? Vi har så mange meninger om årsagerne til, at de kommer ud i det, men vi har ingen som helst reel, objektiv undersøgelse, der viser, hvorfor de unge kommer ud i narkotikamisbrug.

For 15 år siden kunne vi måske notere, at misbruget var en følge af ungdomsoprøret, og at det faktisk var en mode. Der gik mode i at bevæge sig ud over tidligere grænser og i at lade hånt om fortidens normer og tidens moral og tidens lovgivning. Det viste sig bl.a. ved, at mange unge fra gymnasiet og universitetet brugte hash, og senere blev nogle af disse narkomaner. Det viste sig også ved, at fremtrædende kulturpersonligheder tillod sig at ryge hash i kulturministeriet for at få frigivet hash.

Selv om hr. Tinning er imod det, vil jeg vove den påstand, at i alt fald visse er blevet narkovrag efter at være begyndt på hash, og langt de fleste af narkovragene er begyndt her. Man må spørge, hvor mange narkovrag disse i sin tid kulturpersonligheder har på deres samvittighed. Det skal jeg ikke bedømme, men jeg mener, at mange af os, i alt fald senere hen, er blevet klare over, at hash ofte fører de hårde stoffer med sig.

Uforstand og mode var altså i sin tid årsagen til misbrug, men i dag er det ikke mode længere, og hvad er så årsagen til misbruget? Hvem er det, der bliver narkomaner? Er det børn fra de såkaldte truede miljøer? Det er der nogle der påstår, men hvor er beviset? Eller er det børn og unge fra alle samfundslag, som blot ikke kan finde sig til rette i vort materialistiske og, jeg vil næsten sige åndsfattige samfund og derfor søger at flygte fra virkeligheden eller søge ind i det fællesskab, der trods alt kan være i narkomiljøet?

En reel, objektiv undersøgelse ville som sagt være en forudsætning for en forebyggende indsats, og derfor noterer jeg med tilfredshed, at ministeren vil søge at fremme forskning på dette område. Når vi kender årsagen til narkomisbruget og kender de miljøer, hvorfra narkomanerne rekrutteres, kan vi i langt højere grad koncentrere oplys-

[Arne Bjerregaard]

ningen om det væsentlige og give den til det rette klientel, ligesom vi, inden det egentlige misbrug opstår, eventuelt kan gøre brug af pædagogiske og socialpædagogiske foranstaltninger. Nu anvender vi jo disse ting på et langt senere tidspunkt, og da virker de, nå ja, ikke så godt, som vi kunne ønske. Jeg vil ikke påstå, at de overhovedet ikke virker, men de virker i alt fald for dårligt på et senere tidspunkt.

Det er også givet, at den konsulentvirksomhed, man er ved at opbygge, vil få langt større værdi, fordi den kan blive mere målrettet. I dag er jeg ikke i tvivl om at der spildes en masse tid på irrelevant oplysningsarbejde.

Efterforskning af narkotikahandlere og deres bagmænd og eventuelle mellemmand er også væsentlig, og vi noterer, at regeringen vil intensivere dette arbejde. Spørgsmålet er dog, om distributionen af narkotika ikke i høj grad kunne bremses, hvis man prøvede på at registrere narkomanerne. Jeg har altid været imod det før i tiden, og vel er jeg vidende om, at vi herhjemme er hunderædde for al registrering, selv om det kan være positiv registrering, men jeg er kommet til at tænke over, om det for narkomanernes egen skyld og for deres skyld, der udsættes for at blive narkomaner, ikke var værd at overveje, om en registrering ville være en hensigtsmæssig og brugbar vej.

Selve behandlingen af narkomaner er et problem. Hvorledes skal den være? Kræver den eksperter, eller kræver den blot mennesker, der har specielle evner til at sætte sig ind i narkomanernes situation og forstår at hjælpe dem i deres kritiske periode? Det er i alt fald tankevækkende, at det tilsyneladende – jeg siger: tilsyneladende – ser ud til, at folk, der rent privat påtager sig afvænnning af narkomaner, kan opvise betydelig bedre resultater end den offentlige behandling. Hvad skyldes det, hvis det er tilfældet? Er det måske, fordi den private behandler er mere interesseret i mennesket end i selve behandlingsmetoden, mens den offentlige behandler måske – jeg siger: måske – er mere interesseret i selve behandlingsmetoden og i selve behandlingssituationen end i mennesket bag? Jeg stiller blot spørgsmålet, jeg kender ikke svaret, men det er da værd at undersøge.

Butalgin- eller metadonbehandling – butalgin er jo et gammelt lægemiddel, som man

forlod på grund af dets uheldige egenskaber, men her kan det altså bruges – er måske nødvendig for ældre stofmisbrugere, det vil jeg ikke afvise, stofmisbrugere, som faktisk er opgivet, og det kan også være, at vi må notere: som nødvendigvis må opgives. Men for yngre stofmisbrugere bør metadon kun være en nødløsning ved manglende behandlingsmuligheder, idet metadon blot er en anden form for narkotika og derfor ikke har nogen som helst helbredende virkning – tværtimod.

Lad mig sluttelig sige, at narkotikamisbruket kommer vi nok aldrig af med. Vi mener i kristeligt folkeparti, at denne antagelse selvfølgelig ikke må forlede os til ligegyldighed, men tværtimod til en forøget indsats på alle niveauer, for at så få som muligt i fremtiden kommer ud i misbrug. Jeg tror, det er væsentligt – selv om jeg kommer til at træde nogle over tærne ved at sige det – at vi på dette område opgiver den specialist- og ekspertnarkomani, vi også på dette område udviser. Mangelen på menneskelighed, forståelse og medleven, ikke mangelen på eksperter, er måske for mange årsagen til, at de kommer ud i narkotikamisbrug.

Derfor tror jeg, det er – selv om vi ikke skal afskaffe eksperterne, dem kan vi stadig væk bruge – nødvendigt at skabe en folkelig opbakning, en folkelig forståelse, en folkelig vilje til at erkende, at man har pligt til at medvirke til løsninger på dette område, fordi det er et medmenneskeligt problem. Man kan have lyst til til slut at sige med digteren, at selv om det skulle komme så vidt, at man derved mistede en smule visdom, en smule indsigt, så var det vel det væsentligste, at man derved bevarede mennesket.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Jeg vil godt starte med at sige, at jeg er vældig tilfreds med den debat, vi har haft her i eftermiddag om forskellige sider af narkotikaproblemet. Når man tager i betragtning, hvor mange følelser der har knyttet sig til tidligere debatter her i folketinget og også uden for dette hus om dette meget kontroversielle emne, så synes jeg, vi har lov til at fastslå, at vi i dag har haft, hvad jeg vil kalde en meget realistisk og jordnær diskussion om et meget alvorligt problem. Det synes jeg lover godt for fremtidige initiativer på dette område. Der er naturligvis nuanceforskelle i op-

[Socialministeren]

fattelsen af en række ting, men jeg fornemmer alligevel, at der her i folketinget er bred enighed om hovedprincipperne.

Man kan naturligvis som hr. Qvist Jørgensen kritisere, at der ikke er omtalt tilstrækkelige emner. Redegørelsen burde have været længere, sagde hr. Qvist Jørgensen. Og så kan man som hr. Agerschou sige, at dette er alt godt fra havet; bare redegørelsen havde været kortere, så vi kunne have diskuteret nogle enkelte problemer, f.eks. behandlingsproblemet. De to udtalelser tager jeg som udtryk for, at vi nok ikke er havnet så forkert endda med den måde, redegørelsen er stillet op på.

Metadon er naturligvis blevet stærkt kommenteret og debatteret, men stadig væk, mener jeg, på et betydeligt mere jordnært plan end under tidligere debatter om metadon. Når jeg starter med at kommentere debatten om metadon, er det ikke for dermed at sætte dette tema i centrum, for det mener jeg er afgørende at vi ikke gør. Så er det kun, fordi det er det, der har optaget debatten mest.

Metadon er, som det fremgår af redegørelsen, en enkelt mulighed i særlige tilfælde, men under ingen omstændigheder et universalmiddel. Det kan kun bruges i de ganske særlige tilfælde, hvor meget hårdt belastede narkomaner i virkeligheden ikke har andre muligheder, og jeg synes, det er i lyset heraf, man skal diskutere dette tema.

Hr. Qvist Jørgensen var kritisk over for behandling med metadon, men sagde senere – og det synes jeg var meget værdifuldt – at hvis vi nu skal uddele metadon, så skal det i hvert fald være under kontrollerede former. Ja, lige akkurat. Det er for mig det, der er det centrale i denne debat. Medmindre man vil angribe den frie ordinationsret i dette samfund, kan man ikke forhindre metadon, og jeg har en klar fornemmelse af, at det er der et stort flertal i folketinget der ikke ønsker at gøre. Altså er metadon på markedet. Hvis ikke vi får kontrolleret udlevering i disse ganske særlige situationer, som jeg har trukket op, så er alternativet, at metadon udleveres af lægen uden nogen kontrol og uden nogen opfølgning, og det mener jeg under alle omstændigheder vil give et meget negativt resultat. Derfor mener jeg, at alle anstrengelser må gå i retning af, at man kun i ganske særlige tilfælde får en kontrolleret anvendel-

se og derfor muligheden for at få de pågældende stofmisbrugere ud af systemet.

Hr. Qvist Jørgensen spurgte direkte, om jeg ikke troede, at der kunne være tale om det, han kaldte en falsk sovepude. Det tror jeg ikke. Jeg tror ikke, at det er noget, man spekulerer på. Man spekulerer ikke på, når man starter, om man nu bliver narkoman eller ikke. Det er helt andre ting, der ligger som baggrund. Jeg tror ikke, at man gør sig nogen forestillinger om, at man måske på et eller andet tidspunkt kan reddes af metadon. Jeg tror ikke, at det er noget problem.

Jeg vil godt i forbindelse med denne debat sige til hr. Agerschou, at der naturligvis ingen ændringer er i målsætningen for behandlingen, fordi vi nu omtaler metadon på den måde, vi gør. Når vi taler om det realistiske og opnåelige, er det bl.a. for at præcisere, at der er situationer, hvor metadon kan være muligheden for de pågældende mennesker for at komme ud af deres stofmisbrug og efterhånden blive nedtrappet og tilvænne sig samfundet som helhed. Det er naturligvis ikke et forsøg på blot at poste metadon ud til mennesker og så sige: så holder vi den gående på denne måde. Derfor er det ikke nogen ændring af behandlingsmålsætningen overhovedet. Det er for mig – for at sige det lidt stærkere – i virkeligheden et spørgsmål om at bruge denne mulighed i ganske særlige situationer som alternativ til, at de pågældende mennesker dør. Jeg mener ikke, at vi som politikere kan acceptere, at vi uden videre skal afstå fra det, fordi der knytter sig nogle følelser til debatten om disse ting. Dermed også nogle bemærkninger om Københavnsforsøget, som også har optaget pressen på det seneste. Hr. Tinning sagde, at redegørelsen fuskede i omtalen af Københavnsforsøget. Det synes jeg er noget af en grov påstand. Uanset hvad man måtte mene om denne behandlingsmetode i de særlige situationer, står tilbage, at der er opnået nogle positive resultater i København. Det er ikke alt, der er gået godt, det er ganske klart, selvfølgelig er det ikke det. Men det kunne jo være, at der var noget, der gik bedre i et sådant forsøg, hvis der fra medarbejdernes side var en mere positiv holdning til at arbejde på de præmisser, som ligger i forsøget her. Det ville vel også bidrage til et bedre resultat. Der er intet grundlag for at konstatere, at forsøget skulle være en fiasko – jeg vil sige

[Socialministeren]

tværtimod – men alle håber vel på, at der kommer bedre resultater efterhånden.

Så meget om metadondiskussionen, som jeg gerne vil føre tilbage til et beskedent element i den samlede narkotikapolitik og ikke andet, men hvor jeg alligevel føler, at man fra folketingets side – nogle måske lidt modstræbende, andre med større begejstring – kan acceptere, at her ligger der en mulighed. Den er i hvert fald bedre, når den følges op af socialpædagogiske foranstaltninger, end hvis det alene er et spørgsmål om – undskyld udtrykket – udlevering af metadon over disken uden nogen opfølgning.

Der er stillet mange andre spørgsmål under debatten, og jeg vil godt foreslå – for det første har jeg min tidsbegrænsning, for det andet er der også nogle tekniske spørgsmål – at der bliver mulighed for at føre denne debat videre i folketingets socialudvalg, hvor vi kan gå dybere ind i de mere teknisk betone- de spørgsmål.

Jeg er naturligvis meget enig med hr. Qvist Jørgensen i, at det særlige problem med nyfødte narkomaner, hvis jeg må bruge det udtryk, er et dybt alvorligt problem. Det arbejde, vi har set f.eks. på Københavns amtssygehus i Gentofte, er et eksempel på bestræbelserne for at forbedre forholdene. Det, der er afgørende, er tilstrækkelige tilbud til såvel mor som barn for at komme ud af de vanskeligheder.

Hr. Qvist Jørgensen spørger direkte, om jeg har nogen planer om at give de lokale samråd større kompetence. Mit svar er: nej, det har jeg egentlig ikke. Jeg har i redegørelsen givet udtryk for, at en række samråd synes at virke langsomme i deres ekspedition og noget bureaukratiske. Det er baggrunden for, at alkohol- og narkotikarådet har taget initiativ til kontakt med de lokale samråd med henblik på en drøftelse af, hvordan vi kan nå frem til større fleksibilitet. Det mener jeg er det første skridt. Det, som alkohol- og narkotikarådet nu beskæftiger sig med, er: hvordan kan man i fællesskab gennem drøftelser nå frem til en højere grad af fleksibilitet?

Det bliver også en slags svar på det spørgsmål, hr. Qvist Jørgensen stillede om, hvordan vi nu bringer parterne sammen på de forskellige områder. Jeg kan sige, at alkohol- og narkotikarådet – det var også et svar, jeg gav under alkoholdebatten – vil indbyde

de frivillige organisationer til en drøftelse her i løbet af efteråret for at se, hvordan man kan intensivere samarbejdet og i højere grad inddrage de frivillige organisationer på dette område.

Om de seneste forsøg med klonidin, som hr. Qvist Jørgensen var inde på, kan jeg sige, at der er eksempler på, at det har givet positive resultater. Der er også mange eksempler på negative resultater. Det er vel med dette som med alt andet på dette område: dér, hvor det kan bruges med held, skal det bruges, men heller ikke det er noget universal- middel.

Fru Birthe Rønn Hornbech nævnte spørgsmålet om tvang i behandlingen, uden at det var et forslag. Jeg synes, det var rigtigt, at fru Birthe Rønn Hornbech tog emnet op, for det har været et element i alle debatter om narkotikaspørgsmål her i folketinget. Ligesom fru Birthe Rønn Hornbech kun nævner det, fordi vi har taget det med, vil jeg sige, at jeg naturligvis har gjort mig mange overvejelser, for der kunne være situationer, hvor man kunne sige, at det nok ville være til fordel for klienten, hvis der var nogle kraftigere foranstaltninger med henblik på at få vedkommende til at blive i behandlingssystemet. Men jeg må alligevel ende i, at tvang i behandlingen ikke er et acceptabelt princip. Men det ville være glædeligt, hvis man – som jeg har udtrykt det i redegørelsen – kunne nå frem til metoder til i højere grad at fastholde klienterne i behandlingssystemet, når de er kommet ind.

Det er også et emne, fru Dagmar Mørk Jensen var inde på i sit indlæg, netop dette, at man siger: vi skal ikke tvangsbehandle, det er klart, men kan vi ikke bruge flere kræfter på at motivere klienterne til at blive i systemet? Det er noget meget afgørende i det fremtidige behandlingsmønster.

Hr. Agerschou havde også en række spørgsmål, og jeg har besvaret nogle af dem. Jeg har bekræftet og vil gøre det igen, at behandlingen fortrinsvis er en socialpædagogisk opgave. De undersøgelser, hr. Agerschou bringer tanker frem om, f.eks. af, hvor mange der går gennem medicinsk behandling, og hvor mange der går gennem socialpædagogisk behandling, er blandt de emner, som jeg mener vi kan drøfte videre i folketingets socialudvalg. Det går også på spørgsmålet om

[Socialministeren]

forholdet mellem det, man kunne kalde »legale« stoffer og »illegale« stoffer.

Når hr. Agerschou spørger, hvordan de centrale myndigheder vil bistå de lokale med hensyn til bedre muligheder for behandling, er mit svar, at vores forsøgs bestemmelse naturligvis er en af mulighederne. Hr. Agerschou spørger videre: kan der også blive tale om penge til sådanne forsøg? Og mit svar må være: ja, hvis der er tale om tilstrækkeligt spændende forsøgsprojekter, så er det ikke en umulighed, at der kan blive det. Der vil i 1985 blive en større mulighed for at yde tilskud til forsøgsvirksomhed på det sociale område som helhed. Derfor er det ikke en mulighed, der er udelukket.

Jeg må berolige hr. Agerschou med at sige, at vi ikke i socialministeriet har bevæget os ind på justitsministerens område med hensyn til at lave nye efterforskningsmetoder. Den formulering, som er anvendt i redegørelsen, er naturligvis justitsministerens formulering, ingen tvivl om det. Derfor er der ikke grundlag for at skabe nogen som helst tvivl om dette, lige så vel som formuleringen vedrørende hamp og opium naturligvis er landbrugsministerens.

Hr. Tinning spørger, hvad vi egentlig mener med formuleringen i redegørelsen om, at man må opgive kravet om stoffrihed som betingelse for behandling. Der ligger naturligvis heri et ønske om et mere bredt spektrum af muligheder, end vi kender i dag, men der ligger selvfølgelig også det, der knytter sig til hele metadonbehandlingen, hvor jeg håber, at jeg har givet et tilstrækkelig klart indtryk af, hvad politikken er, i det svar, jeg har givet her.

Det er rigtigt, som hr. Arne Bjerregaard siger, at forskning er vigtigt.

Hr. Arne Bjerregaard nævner også registrering. Registrering er ligesom tvangsbehandling et tema, der har været drøftet mange gange i denne sal. Her gør for mit vedkommende det samme sig gældende: efter indgående overvejelser er jeg nået frem til, at registrering ikke er løsningen. Der kan være fordele ved registrering. Der kan bl.a. være den fordel, at man har større overblik over, hvor mange stofmisbrugere der egentlig er. Det er klart, at det vil give os nogle bedre tal at operere med. Omvendt må man sige, at gennem undersøgelser har vi chance for at få det billede, som er nødvendigt for, at be-

handlingsapparatet kan indrettes tilstrækkelig godt og effektivt.

Hr. Qvist Jørgensen stillede spørgsmålet, og det vil jeg kommentere i mine afsluttende bemærkninger: hvornår får vi et samfund, der forhindrer, at unge kommer ud i narkotikamisbrug? Det er jo et meget omfattende spørgsmål, og hr. Qvist Jørgensen sagde også, at det var han godt klar over.

Man kan vel alt i alt sige, at det ikke er lykkedes nogen regering endnu at skabe et samfund – uanset hvilken politisk farve regeringen har haft – hvor man undgår, at det er et problem. Men det er klart, at jo bedre vi kan indrette vores samfund på alle mulige områder, bolig-mæssigt, miljø-mæssigt, socialt, kulturelt osv., jo større chancer har vi for, at antallet af misbrugere bliver reduceret. Jeg tror, vi skal gøre os klart, at der er mange andre faktorer, der gør sig gældende. Der er mennesker, der kan være mere motiverede end andre for at gå ind i et misbrug.

Noget klart svar på det spørgsmål, der blev stillet, vil jeg ikke komme med, kun sige, at i bestræbelserne for at reducere problemet til det mindst mulige er der i hvert fald to vigtige områder.

Det ene er det, jeg vil kalde forebyggelse i bred forstand, hvor der er tale om betydelig flere former, end når vi diskuterer alkoholproblemer. Det er spørgsmålet om at søge at bremse udbuddet af de pågældende ting. Der er nævnt en række eksempler i redegørelsen, og jeg mener, at de bekræfter, at der er tale om en intensiveret indsats i forhold til brugen af narkotika.

Det andet hovedspørgsmål er selvfølgelig behandlingen, når problemet er opstået. Her vil jeg godt fastslå, som jeg har gjort det i redegørelsen, at alt ikke er gået så godt, som det burde, på dette område gennem de senere år, og der har måske været for mange følelsesladede debatter om behandlingsmetoderne. Også på den baggrund finder jeg debatten her i folketinget i dag glædelig. Den kunne måske bidrage til at gøre debatten ude i samfundet om disse ting mere realistisk og dermed i sig selv være et bidrag til forbedrede behandlingsresultater.

Qvist Jørgensen (S):

Indledningsvis vil jeg sige tak for den måde, socialministeren håndterede den sidste

[Qvist Jørgensen]

del på. Jeg synes egentlig, det var rart, at socialministeren gav en besvarelse i samme ånd, som spørgsmålene var stillet i, og undlod at komme med store, bombastiske ord om, at vores parti osv., men netop tog fat i det, jeg synes er det vigtige i dette spørgsmål.

Desværre er jeg nødt til at sige, at jeg har en fornemmelse af, at socialministeren i nogen udstrækning overfortolker mit indlæg om metadon. Jeg må vel gå ud fra, at vi, uanset under hvilken vinkel vi kigger på dette problem, er sikre på, at vi befinder os inden for den såkaldte blå betænkningens rammer og inden for den blå betænkningens anvisninger.

Jeg føler, at vi i forbindelse med den mere fri ordination af metadon har et problem. Socialministeren er også inde på den såkaldte frie ordinationsret – eller, som nogle plejer at kalde det: »den hellige, ukrænkelige ordinationsret« – som praktiserende læger har. Jeg tror, at vi skulle overveje, om vi kunne nå frem til en model, der lignede den norske, hvor jeg har forstået, at lægerne frivilligt og af sig selv har taget initiativ til at deponere deres ordinationsret vedrørende stoffet metadon. Det kunne måske være en vej frem. Det mener jeg i hvert fald.

Jeg kan i øvrigt frygte, at den debat, vi har haft her, ikke medfører – jeg tror, jeg citerer nogenlunde ordret – »at metadon får sin rette lille plads«. Jeg tror, det var sådan, socialministeren udtrykte det i debatten. Jeg frygter, at det ikke er lykkedes.

Socialministeren siger, at narkosamrådene nogle steder fungerer langsomt og bureaukratisk. Hvor mon det dog er, at de fungerer så langsomt og bureaukratisk? I de dele af landet, hvor jeg færdes, når jeg ikke er herinde, har jeg ikke indtryk af at de virker langsomme og bureaukratiske. Tværtimod. Men hvis det er rigtigt, er det vist desværre i det område, hvor narkoproblemerne er størst, altså i det storkøbenhavnske område. Det er beklageligt og kan vel gøre det hele vanskeligere.

Jeg vil gerne gå til spørgsmålet om, hvordan vi behandler vores stofbrugere i fængselsvæsenet. Vi har omkring 1.600 siddende i fængsler, og jeg har to spørgsmål i den anledning. Det ene er – og det havde været rart, hvis justitsministeren havde været til stede – hvorfor man har en særlig procedure for disse stofmisbrugeres mulighed for at opnå en benådning. Jeg har forstået, at de ikke

har den samme mulighed som andre straffasonere for at få en kortere afsoningstid. Det andet er anvendelsen af § 49, stk. 2, altså muligheden for at lade dele af eller måske hele afsoningen afløse af behandling. Jeg er vidende om, at der er uhyre vanskeligheder med at få fundet ud af, hvordan man skal klare finansieringen af det. Jeg håber, at vi på et eller andet tidspunkt kan få et bud på det.

Jeg gav i mit første indlæg tilsagn om, at jeg ville sige noget om valmuedrift, men jeg har egentlig den opfattelse, at hr. Agerschou i det store og hele har givet udtryk for de synspunkter, som også er mine om den såkaldte valmuedrift i Danmark. Især med den registrering, vi har kunnet gøre i løbet af dagens debat af de udsagn, der er givet, må vi konstatere, at der faktisk blandt ordførerne og dermed blandt deres partier er en flertalsindstilling mod metadon. Det synes jeg egentlig skulle kunne kobles sammen med en tilslutning, i hvert fald fra vores side, til, at vi gerne vil følge hr. Agerschous forslag om, at vi f.eks. til efteråret tog en del af det store »alt godt fra havet«-emne frem. I så fald vil jeg i hvert fald pege meget på, at det ville være gavnligt, om vi tog en fornyet debat og denne gang koncentrerede os om behandlingsområdet.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Det er næsten naturligt, at hr. Qvist Jørgensen slutter med at sige, at det er behandlingsområdet, man skal beskæftige sig med, for det har netop været denne debats hovedemne, kan man vel sige. Man har sat spørgsmålstegn ved værdien af behandlingen og dens tilstrækkelighed.

Jeg tror, at man også skal tænke på, at fænomenet narkotikamisbrug jo er opstået i den tid, hvor man samtidig har haft vores kommunalreform, en omlægning af det danske samfund, en omlægning af ansvar og ansvarlighed inden for det offentlige system. Det kan afspejle sig i de muligheder, man har for at skulle leve op til et behandlingssystem.

Vi er gået fra et rent medicinsk system over til et socialpædagogisk behandlingssystem, og når vi gør det, kan vi spørge, hvem der egentlig har patent på den rigtige behandling. Men mon svaret ikke er – det

[Lizzie Lichtenberg]

fremgår også af redegørelsen – at det er mangfoldigt, for der skal et kompleks af indsatser til, fordi der jo meget ofte er knyttet en hård kriminalitet til dette specielle misbrugsområde. Denne kriminalitet bliver hårdere og hårdere i forhold til f.eks. alkoholmisbrug, og jeg vil slet ikke begynde at tale om tobaksmisbrug, for det betragter man aldrig som et misbrug. Men for at erhverve sig denne her vare starter og ender de i kriminalitet, for det er som sagt forbudt både at sælge og erhverve det.

Derfor tror jeg, at hovedvægten må lægges på oplysende og forebyggende arbejde. Vi kan behandle og behandle, men ikke via et behandlingssystem klare problemerne. Det er da rigtigt, at man kun kan oplyse i den grad, som den, der skal have oplysning, vil modtage den, men måske kunne vi være lige så raffinerede til at oplyse om de skadelige virkninger og ligesom stimulere en følelse og skabe en mode, der svarer til den, der er skabt i den danske befolkning med hensyn til, at man skal konditræne, at man skal leve sundt, og at man skal have et godt liv. Det kunne være, at dette var en af de bølger, vi også skulle ride på, for jeg tror ikke på, at behandling stadig væk kan gøre det. At den kan gøres bedre, er der ingen tvivl om, men det har amterne og kommunerne fundet ud af; de har bare ikke haft den fornødne erfaring og tid. Derfor har man mange steder lavet tværfaglige grupper, hvor man prøver at formulere den politik, der netop skal være i det pågældende amt. Her har man de praktiserende læger temmelig kraftigt inde i billedet, for det er meget ofte dem, man som patient eller som borger har et tilknytningsforhold til. Derfor ville jeg være meget ked af, at man fratog dem ordinationsretten til metadon. Det er netop det andet system, nemlig det socialpædagogiske system, der skal stilles til rådighed også for læger, og derfor er også lægerne en målgruppe for oplysning, så de ved, at der er et samlet net omkring deres patient, der kan bruges.

Men spørgsmålet er stadig væk frivilligheden i vores danske samfund: vil vi behandles, eller vil vi gå til grunde? Det er jo det spørgsmål, vi står over for også i denne debat, og derfor vil jeg takke socialministeren for, at vi har fået den, og ikke mindst for hans tilsagn om, at vi vil kunne fortsætte de-

batten i socialudvalget og forhåbentlig også i det omliggende samfund.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jeg skylder hr. Tinning et svar fra tidligere på dagen. Hr. Tinning ville gerne have en disput med mig om en vurdering af SSP-samarbejdet, altså samarbejdet mellem politi og skoler m.v. Jeg ønsker ikke at gå ind i den disput, og jeg forventer heller ikke, at hr. Tinning og jeg kan blive enige om dette spørgsmål.

Men når hr. Tinning spørger, hvorfor politiet blander sig i oplysningsvirksomheden, er der kun dertil at svare, at politiet efter retsplejeloven har pligt til at være med til at forebygge forbrydelser, og at det kriminalpræventive råd har fået penge på finansloven og er blevet pålagt et oplysningsarbejde og endelig også har fået penge fra forsikringselskaberne, som jeg nævnte det.

Lad mig sluttelig sige til hr. Tinning, at jeg egentlig ikke synes, denne kulinariske snak om whisky eller sødmælk hører hjemme her; jeg synes, at problemet er alt for alvorligt til, at man spøger på den måde.

Til den socialdemokratiske ordfører, der var lidt utilfreds med mine kritiske bemærkninger om fagorganisationerne, kan jeg kun sige, at jeg henholdt mig til slutningen af ministerens redegørelse.

Jeg var glad for, at ministeren i sit indlæg fremhævede de gravide og mødrene, for det synes jeg er et specielt vanskeligt problem. Om tvang fik jeg det svar præcist formuleret, som jeg havde ventet. Jeg erkender og er enig i, at det er et meget ømfindtligt område, men netop når vi taler om de gravide kvinder, vil jeg sige, at vi må finde en meget kraftig tilskyndelse til, at disse kvinder går ind i en afvænnings.

Der har været sagt lidt om forskning, og det er der også et afsnit om i redegørelsen. Der tales om produktevaluering, og lad mig som nyt medlem helt generelt sige: det var da egentlig meget godt at få en produktevaluering en gang imellem af det, vi går og laver herinde bag de tykke mure. Er det i grunden noget, der kan bruges derude i hverdagen? Det synes jeg ikke det ville være så galt at få en diskussion og undersøgelse om.

Jeg vil gerne understrege, at metadonbehandling – og her er jeg helt enig med mini-

[Birthe Rønn Hornbech]

steren – naturligvis ikke skal stå alene. Der skal være en social opfølgning, således at disse mennesker kan få en så meningsfyldt tilværelse inden for de rammer, som det overhovedet er muligt efter alt det, de har været igennem. En afgiftning i sig selv er ikke tilstrækkelig, og en længerevarende metadonbehandling er det heller ikke. Det løser ikke noget som helst i sig selv, og en metadonbehandling er og bliver – det forstår jeg også ministeren er enig i – en nødløsning.

Men jeg er alligevel lidt rystet over, at den radikale ordfører vender sig mod metadon med den begrundelse, at der er nogle eksperter, der har sagt, at vi alligevel ikke kan gøre noget som helst ved dem, der er meget dårligt stillede. Jo dårligere stillede folk er, jo mere har vi vel pligt til at hjælpe dem.

Når vi taler om disse ting, skal vi ikke låse os fast; vi må erkende, at der hele tiden kommer nye former for misbrug. Vi kunne i går i avisen læse om hr. Schiølers sidste pjece om, at man sniffer og finder nye veje. Det er klart, at vi i vores diskussioner og handling skal være meget opmærksomme på, at misbrugene hele tiden ændrer form.

Dette er ikke en diskussion og en konkurrence om, hvem der er bedst til at behandle. Det drejer sig om mennesker, der skal hjælpes, og vi skal altid huske, at narkomanerne er lige så forskellige og lige så individuelle som alle andre, naturligvis.

Lad mig til sidst sige, at jeg er helt enig med hr. Qvist Jørgensen. Jeg forstår de tanker, der ligger bag spørgsmålet, for vi ønsker jo alle, at vi kunne få et samfund uden narkomaner. Desværre er vi måske ikke helt enige om, hvordan vi får det samfund.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Jeg vil bare sige til fru Birthe Rønn Hornbech, at jeg ikke var interesseret i en diskussion med fru Birthe Rønn Hornbech om disse ting. Jeg forstod, at det, der foregik, var den sædvanlige glatte reklame for kriminalpolitiets indsats, og det vil jeg ikke forsøge at få fru Birthe Rønne Hornbech til at skifte mening om, for det er umuligt.

Derimod var jeg interesseret i en disput, som man kunne kalde det, med socialministeren, fordi fru Birthe Rønn Hornbech sagde, at der er et glimrende samarbejde mellem

kriminalpolitiet, skoler og andre offentlige myndigheder. Den offentlige, officielle konsulent vedrørende alkohol og narkotika mener det ikke, han mener tværtimod, at meget af kriminalpolitiets oplysningsarbejde er noget juks, og mener, at en forbedret og forstærket dialog kunne hjælpe på hele indsatsen. Det, jeg interesserer mig for, er selvfølgelig: hvad mener socialministeren? Er der et glimrende samarbejde, eller er der ikke? Eller kunne det i hvert fald ikke godt gøres bedre? Socialministeren sprang det over i første runde, så jeg går ud fra, at det kommer i anden.

Når jeg snakkede om whisky og sødmælk, var det såmænd ikke, fordi jeg ikke synes, at det er alvorligt, det, vi snakker om her, men det er, fordi jeg er godt træt af at høre den samme fejlagtige påstand den ene gang efter den anden. Det hjælper ikke, at socialministeren skriver, at regeringen er imod alle forsøg på legalisering af hash – som har været udgangspunktet for mange hårdt belastede narkomaner – som sit almindelige bidrag til den dér mæd, at det er også hashen, der ligger bag.

Det er alvorligt, det her. Det er også alvorligt, at det, socialministeren kommer med, det er at overveje et dyrkningsforbud mod hamp, det er noget metadon, og det er nogle politiagenter, der kan fingere nogle opkøb af narkotikapartier. Intet af det har efter min mening at gøre med en egentlig narkotikapolitik.

Agerschou (SF):

Socialministeren var lidt bekymret for, at debatten kunne have udviklet sig til, at vi kom til at fokusere for meget på metadon og metadonbehandling. Det kan være meget svært at undgå det, for jeg synes faktisk, redegørelsen i høj grad lægger op til, at vi beskæftiger os med metadonbehandling. Det gør den ved, at den for mig at se i sin ordlyd lægger op til en ændret målsætning for behandling af stofmisbrugere. Jeg er selvfølgelig tilfreds med, at ministeren her fra talerstolen afkræfter, at det skulle være hensigten, og siger, at metadonbehandling kunne skulle være et alternativ i yderste nødstilfælde, et alternativ til, at de pågældende mennesker dør. Alene fordi socialministeren siger det, finder jeg, at det bliver nødvendigt med en

[Agerschou]

ny redegørelsesdebat om selve behandlingssituationen. For hvis det er rigtigt, hvad jeg har fået oplyst, at der faktisk er lige så mange i medicinsk behandling, altså i metadonbehandling, som der er stofmisbrugere i socialpædagogisk behandling, så nytter det jo ikke noget, at ministeren står her på talerstolen og siger, at det kun skal være i yderste nødstilfælde, for så har vi åbnet sluseportene, og så vil nogle af de ting, ministeren forestiller sig, bare betyde, at sluseportene for metadonbehandling bliver yderligere åbnet.

Jeg mener faktisk, at det store problem i vores behandlingssystem ikke er, om vi skal bruge metadon eller ej. Jeg mener, at det store problem i behandlingssystemet befinder sig i efterbehandlingen. Jeg vil faktisk hævde, at de fleste af de stofmisbrugere, jeg har kendt, vil kunne fysisk afgiftes, det vil sige, at de kan blive fysisk uafhængige relativt let, men at det store problem ligger i en for lille fleksibilitet i efterbehandlingen. Det, der netop er problemet bagefter, er: hvordan får vedkommende en uddannelsesplads, hvordan får vedkommende en arbejdsplads, hvordan får vedkommende sociale kontakter med andre mennesker end den gruppe, man hidtil har færdes i? Det er dér, jeg altid har set problemet i stofmisbrugerbehandlingen. Når jeg tænker på de stofmisbrugere, jeg har kendt, som er røget ud af misbruget, så er det, fordi det ved tilfældigheder eller ved en god efterbehandling er lykkedes at kæde nogle ting sammen, så vedkommende kunne starte på en ny og stoffri tilværelse.

I forbindelse med metadonbehandling sagde ministeren på et tidspunkt, at der selvfølgelig er metadon på det illegale marked, og at det kunne ordineres af lægen uden nogen form for kontrol. Det er nu ikke helt rigtigt, for ifølge lægelovens § 11 pålægger sundhedsstyrelsen faktisk enhver læge at anmelde, når man foretager en metadonordination. Så vidt jeg er orienteret, sker det bare i færre og færre tilfælde. Så vidt jeg har fået at vide, sker det her i København kun i 50 pct. af tilfældene. Det var måske en idé, at socialministeren tog en sludder med sin kollega indenrigsministeren om at få rettet op på lige præcis det forhold.

Jeg er tilfreds med, at også socialdemokratiet tilslutter sig forslaget om en redegørelse om selve behandlingen af stofmisbrugere, som kunne komme i efteråret eller måske lidt

senere, hvis vi skal have afklaret nogle af de ting, vi nu har været inde på i løbet af debatten. Jeg hørte ikke, at socialministeren kommenterede det forslag, og det vil jeg da gerne høre i dag.

Lige til allersidst – nærmest som et kuriosum – stillede jeg et spørgsmål om, hvordan socialministeren fik blandet EF ind i sin redegørelse. Jeg lagde mærke til, at det svarede socialministeren ikke rigtig på. Det håber jeg kommer her i anden runde. Hvis det ikke kommer i anden runde, så er det, fordi socialministeren ikke aner noget som helst om, hvorfor han har skrevet den sætning, han har skrevet, og det må så betyde, at vi må indkalde landbrugsministeren til samråd i socialudvalget. Det vil vi gøre, hvis socialministeren ikke nu kommer med et tilfredsstillende svar.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Jeg vil gerne understrege, at vi ikke finder, at fordelene ved metadon er blevet så klart dokumenteret, at vi kan gå ind for behandling på et mere generelt plan. Derfor var jeg meget glad for ministerens understregning af, at metadonløsningen er forbeholdt de absolutte undtagelsestilfælde. Det svære ligger så i at afgrænse disse undtagelsestilfælde, og det er her, jeg godt kunne tænke mig at få de praktiserende læger mere ind i billedet, fordi de kender baggrunden for klienterne. Derfor håber jeg meget, at de vil gå ind i det oplysende og forebyggende arbejde i endnu større grad.

Derudover vil jeg slutte mig til ønsket om, at vi til efteråret eller måske lidt senere får en ny redegørelse med hovedvægten på behandlingsmulighederne, så vi kan få lejlighed til at diskutere det.

Birgith Mogensen (CD):

Jeg vil fortsætte, hvor jeg slap i første runde.

Inden for de sidste par år har jeg og mange talt og skrevet om, at vi hurtigst muligt bør tømme fængsler og arresthuse for narkomaner, der er indsat for de berigelsesforbrydelser, som de har begået for at skaffe penge til køb af illegal narkotika, som de fortsat hungre efter. Disse mennesker hører hjemme på en behandlingsinstitution. De er ikke forbrydere i ordets almindelige betydning.

[Birgith Mogensen]

Min mening desangående har bl.a. skabt en vis positiv interesse hos justitsminister Ninn-Hansen, men derom hører vi mere på et senere tidspunkt, idet dette problem også har noget med manglende fængselspladser at gøre.

Meget stort set er jeg helt på linje med socialministerens øvrige konstateringer, ideer og betragtninger i redegørelsen af 11. april 1984. Dog vil jeg mene, at den positive medvirken fra private foreninger m.fl. nødvendigvis må samordnes med helheden med hensyn til narkotikabekæmpende arbejde. Det gælder især for behandlingssektoren.

Ligeledes savner jeg, at redegørelsen ikke indeholder et forslag om etablering af et landsdækkende register over narkomaner. En sådan form for registrering vil være en uvurderlig hjælp i mange henseender. Vi må vide, hvem de er, og hvor de bor. Samtidig får vi at vide, hvor mange narkomaner der er. Eksempelvis vil dobbeltbehandling med metadon kunne forebygges. Desuden vil forskning og planlægning lattes betydeligt, såfremt en central registrering eksisterer.

I øvrigt havde jeg gerne set ministeren foreslå, at alkohol- og narkotikarådet var blevet delt op i to separate og selvstændige instanser. Jeg tror, at samarbejde og gennemslagskraft vil blive stærkere på begge felter, såfremt dette kan organiseres.

Sidst, men ikke mindst, havde jeg ventet, at ministeren havde omtalt det ønskelige i et forbud mod dyrkning af opiatvalmuer og hamp på dansk jord. Eksempelvis vil jeg nævne, at Vesttyskland har forbudt dyrkning af hamplanter.

Men alt taget i betragtning: socialministerens redegørelse belyser i meget stor udstrækning hele det komplicerede narkomaniproblem, og redegørelsen anviser veje, der vil styrke kampen mod ungdomsnarkomani.

Som et p.s. vil jeg tilføje: dette menneskeligt grusomme ungdomsproblem medfører også store negative økonomiske samfundsaspekter. Behandlingssektoren har i mange år ikke formået at skabe helbredelsesresultater, der bare tilnærmelsesvis står i forhold til det overvældende forbrug af ressourcer. Desuden forlader mere end én milliard uregistrerede kroner hvert år landet. Beløbet skaffes hovedsagelig ad kriminelle veje og dækker illegale udenlandske indkøb af narkotika. Hvis vi forsyner omtalte hårde kategori narkoma-

ner med metadon for en gennemsnitspris af 5-10 kr. om dagen, imens vi nedtrapper og på anden vis helbreder, ville vi kunne gøre de udenlandske »dødens købmænd« arbejdsløse, i hvert fald i Danmark. Det er indlysende, at nævnte fakta og en reduktion af antallet af fængselsindsatte og hospitalsindlagte ungdomsnarkomaner med følgesygdomme vil spare samfundet for mange, mange penge.

Min bøn til folketingets medlemmer er: tag socialminister Palle Simonsens redegørelse op til positiv efterretning, og lad os snarligt samarbejde nogle regler og bestemmelser, som i meget høj grad kan reducere ungdomsnarkomanien.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Der var meget i fru Birgith Mogensens indlæg, som kunne give anledning til nogle korte bemærkninger. Jeg vil nøjes med en enkelt og konstatere, at det, som jeg brugte en del af min indledning til, nemlig at understrege, at alkohol og narkotika er to sider af den samme sag, åbenbart ikke er taget til efterretning eller ikke kan bruges af fru Birgith Mogensen. Det finder jeg beklageligt. Jeg finder det beklageligt, at der kommer forslag om, at man eksempelvis skulle dele alkohol- og narkotikarådet. Jeg mener, at man skal styrke alkohol- og narkotikarådet, men det skal efter min opfattelse forblive samlet.

Tinning (VS):

Nogle korte bemærkninger til socialministeren og en enkelt afsluttende til fru Birgith Mogensen.

Jeg vil godt starte med at takke hr. Ager-schou for den meget gode idé om, at vi får en debat til, der specielt koncentrerer sig om behandlingssiden. Jeg vil godt sige til socialministeren, at jeg forstår det simpelt hen ikke, når socialministeren siger til os her i første svarrunde, at der er naturligvis ikke nogen ændring i behandlingsmålsætningen, når man samtidig kan læse i redegørelsen, at nu må vi opgive det ofte fremsatte krav om stof-frihed som betingelse for behandling. Det er en uklarhed, og sådan står det stadig væk for mig, men vi kan jo se frem til, når vi får debatten i anden omgang, at det måske kan blive en lille smule mere klart.

[Tinning]

Det samme gælder, når ministeren siger, at der er bred enighed om hovedprincipperne. Det siger ministeren, næsten hver gang der er en redegørelsesdebat, og det ville måske være påfaldende ikke at gøre det, men også det havde jeg ærlig talt lidt svært ved at se – hvis ikke hovedprincipper bliver noget fuldstændig løsagtigt.

Det var rigtig nok en lidt grov påstand – og selv for mig en usædvanlig grov påstand – når jeg sagde, at der var fusk i redegørelsen. Det mener jeg faktisk at der er, når det drejer sig om forsøget med metadon i København. Man kan selvfølgelig sige som socialministeren, at forsøget var ikke en fiasko. Nå nej, det kommer lidt an på, hvad man ville have ud af det. Man kan sige, at det var måske gået bedre, hvis nogen havde haft en anden holdning, det kan hænde. Men det, jeg synes er vigtigt, er, at man siger i opsummeringen eller i konklusionen på den forsøgsrapport, at det må betragtes som sikkert, at det næppe er realistisk at forvente, at flertallet af klienter kan resocialiseres. Det var faktisk målsætningen. Socialministeren siger, at det ikke var en fiasko. Ja, det ved jeg ikke, hvis målsætningen var, at folk skulle resocialiseres, og vi nu må konkludere, at det ikke er realistisk at forvente, at flertallet bliver resocialiseret. Men det, jeg specielt klager over, er, at socialministeren kun giver os i socialudvalget den positive ende af den konklusion, alle de små forbedringer. Den generelle – og jeg mener egentlig lidt kritiske – konklusion kan vi så rende og opspore, idet der er nogle af os, som ved, at når man får en redegørelse fra socialministeren, så skal man altid gå ned og prøve at finde kilderne bag den. Det kan være interessant.

Til sidst en kommentar til fru Birgith Mogensen, som jo efterlyste et dyrkningsforbud mod hamp. Nu er det jo sådan, at socialministeren faktisk har strakt sig meget vidt – det må man sige – i forhold til fru Birgith Mogensen. Socialministeren har virkelig lovet at overveje et generelt dyrkningsforbud mod hamp. Egentlig havde jeg tænkt mig, at fru Birgith Mogensen i dag skulle have overrakt en narcissus, enten en narcissus pseudo-narcissus eller en narcissus poeticus, men jeg har ikke nået at købe nogen af dem. Det drejer sig om påske- og pinseliljer, kan jeg sige til dem, der ikke har have og ikke har læst den i øvrigt udmærkede bog, som hedder

»Forbyde hallucinogener? Forbyd naturen at gro!« Forfatteren hedder Sten Larris, og det er 5. udgave, jeg citerer. Det hedder på side 84:

»Jeg har afprøvet én påskeliljesort og fundet, at den virkede som et fortrinligt hallucinogen, når jeg røg den. Sansindtrykkene blev klare, virkningen var let speedet og holdt sig i en 6 timers tid. Smagen af røgen er strid, men den er virkningen værd.«

Det er ikke en generel anbefaling af at begynde at ryge påskeliljer eller pinseliljer, men det er et forsøg på at sige, at det er en fuldstændig vanvittig måde at angribe det problem på at sige, at nu laver vi bare et dyrkningsforbud mod hamp. For det første ville folk selvfølgelig dyrke det alligevel. For det andet ville man blive presset til at bruge andre ting. Af hensyn til det meget eksportorienterede parti centrum-demokraterne vil jeg tilføje det tredje argument, at man selvfølgelig ville blive tvunget til at importere noget andet cannabis. Jeg mener helt alvorligt talt, at den måde at angribe dette problem på, ved at sige, at så forbyder vi bare, at de dyrker det, eller at det gror, det er altså ikke hensigtsmæssigt.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Med hensyn til mulighederne for anvendelse af metadon i den almindelige behandling vil jeg sådan set henholde mig til, hvad jeg har sagt, og hvad der står i redegørelsen, men jeg vil dog sige til hr. Qvist Jørgensen, at jeg ser ikke, at der er noget grundlag for at drage den konklusion, hr. Qvist Jørgensen drog: at der var et flertal i folketinget imod, at man forsøger sig på dette område. Det synes jeg også fremgik meget klart af de bemærkninger, fru Dagmar Mørk Jensen kom med, idet hun ikke ville acceptere metadon generelt, men heller ikke ville afvise, at det har effekt i nogle tilfælde. Det er for så vidt det, vi taler ud fra, så den konklusion mener jeg ikke der er noget grundlag for at drage. Men lad os tænke os som et eksperiment, at det var en konklusion. Så kunne jeg passende stille spørgsmålet: og hvad skulle man så i øvrigt bruge den til, medmindre man vil fremsætte et lovforslag, der ændrer på den frie ordinationsret? Det er jo det, der er tale om. Efter min opfattelse er vi i den situation, at i stedet for at lade det være mere tilfældigt

[Socialministeren]

har vi gennem opfølgning og behandling mulighed for at få bedre resultater ud af det i de ganske særlige tilfælde, vi taler om, nemlig de meget hårdt belastede stofmisbrugere, for hvem der måske slet ikke er anden løsning for overhovedet at komme ud af problemet.

Der har fra flere sider været nævnt muligheden af, at vi fik en redegørelse om behandlingen, så vi kunne diskutere det isoleret. Jeg er skam altid leveringsdygtig i redegørelser, men jeg vil nok alligevel give det råd til folketinget, at når det drejer sig om behandling og dermed trods alt noget mere teknisk, var det måske en god idé, at vi tog den drøftelse mellem folketingets socialudvalg og alkohol- og narkotikarådet, hvor vi trods alt har tradition for at have møder én gang om året. Jeg tror, vi kan få en mere tilbundsgående debat end den, der er mulighed for her i folketinget, men det må man jo drøfte videre i folketingets socialudvalg. Under alle omstændigheder er det naturligvis en god idé, at vi fortsætter drøftelsen af selve problemet.

Hr. Tinning bliver stadig væk ved at bore i spørgsmålet om dette samarbejde mellem skole, politi og andre myndigheder. Jeg skal kun sige til hr. Tinning, at der er et godt samarbejde mange steder, det er der ikke nogen tvivl om. Der er ikke nogen tvivl om, at der selvfølgelig kan findes eksempler på det modsatte, men det generelle træk er, at der er et godt samarbejde.

Jeg er i øvrigt enig med hr. Agerschou i, at et af de store problemer i forbindelse med behandlingen er efterbehandlingen. Det har man vel måttet konstatere gennem mange år, uden at man for alvor har rettet op på problemet. Under alle omstændigheder har man en forpligtelse til at fokusere stærkere på efterbehandlingen.

Vi kan jo lave meget skæg i forbindelse med opiumsvalmuerne og hampen i forhold til EF. Hvad det er, der står uklart for hr. Agerschou, har jeg meget svært ved at finde frem til, for der står jo i redegørelsen, at landbrugsministeriet er betænkeligt – det er landbrugsministeriet, vi citerer – over for et generelt forbud mod dyrkning af hamp og opiumsvalmuer i Danmark, dels ud fra handelsmæssige betragtninger i forbindelse med EF, dels for så vidt angår valmuer ud fra økonomiske betragtninger. Det turde være ganske indlysende, at det her alene har noget at gøre med de liberale handelsforhold i EF-

regie. Men hvis man skulle fortsætte i hr. Agerschous stil, vil jeg sige, at hvis hr. Agerschou skal have landbrugsministeren i samråd, ville jeg næsten anbefale, at det fandt sted i markedsudvalget og ikke i socialudvalget.

Fru Birgith Mogensen kom her i anden runde ind på registreringen, hvad jeg sådan set har svaret på. Jeg har gjort mig mange overvejelser om dette, men de er endt i, at der ikke er tilstrækkelig mange argumenter for at gennemføre en egentlig registrering.

Man kan diskutere alkohol- og narkotikarådets sammensætning. Jeg har svært ved at se, at man skulle opnå bedre resultater gennem en deling, det må jeg indrømme. Jeg tror, det har været væsentligt, at vi har delt diskussionen om de to emner, så vi har fået en redegørelsesdebat dels om alkoholproblemet, dels om narkotikaproblemet, for ellers kunne der nok være blevet tale om – selv om der også dér er sammenfaldende problemer – megen forvirring i debatten. Jeg tror, det er godt, vi har haft to separate debatter, men jeg tror, at i det daglige arbejde omkring oplysning, forebyggende virksomhed osv. får vi mest ud af det ved at have det som en enhed.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Lige én gang til om lægernes ordinationer. Det, jeg mener der kunne finde sted, er jo, at socialministeren kunne tale med sin kollega indenrigsministeren om muligheden for, at indenrigsministeren kunne tage en samtale med lægerne om, hvordan de egentlig stiller sig til det. Jeg er ret overbevist om, at der faktisk er mange læger, som ville drage et lettelsens suk, hvis de kunne blive fri for metadondiskussionerne og få det på plads.

I øvrigt synes jeg også, at socialministeren bøjer lidt på det, jeg prøvede på at sige før om folketingets flertal. Det er faktisk sådan, at både VS, SF, S og de radikale har givet udtryk for – med forskellig stemmeføring, indrømmet – at man ønsker at få set lidt nøjere på nogle spørgsmål om, hvordan vi kan få den blå betænkning efterlevet. Det mener jeg er et klart signal til socialministeren om, at der altså er ansvarlige og en stor mængde mennesker i tinget her, som er parate til at køre den vej igennem og altså sigte mod at få den blå betænkning efterlevet.

[Qvist Jørgensen]

Med hensyn til SSP skal jeg ikke blande mig ret meget i det, men bare konstatere, at ifølge det sidste nummer af politiets fagblad er der 122 SSP-samarbejder oppe at stå. Jeg tror også, at meget af det kører meget fornuftigt, men jeg må give hr. Tinning meget ret i, at der har været nogle graverende fejl i det undervisningsmateriale, som er blevet lavet – fejl, som f.eks. aptsungsdomcenterlederne har påpeget, og hvor det vist i øvrigt, så vidt jeg husker, kneb lidt med at få fejlene ændret. Det var nogle fejl, man kunne have undgået, hvis man havde samarbejdet om sådan et projekt også.

Må jeg til sidst sige, at jeg ikke har den opfattelse, at forslaget om at tage en behandlingsdebat til efteråret eller senere på nogen måde bør erstattes af det traditionelle møde mellem folketingets socialudvalg og alkohol- og narkotikarådet. Jeg tror, begge dele skal finde sted. Jeg har forstået, uanset at jeg ikke selv tidligere har været med, at det er nogle gode møder – måske lige bortset fra det sidste, hvor man ikke rigtig nåede at blive færdig med dagsordenen, så vidt jeg har erfaret.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Nu skal socialministeren ikke bestemme, om landbrugsministeren skal i samråd i socialudvalget eller i markedsudvalget. Jeg fortrækker socialudvalget alene af den grund, at det afsnit, det drejer sig om, og som vi diskuterer, står i en redegørelse fra socialministeren. Problemet er blot, at socialministeren er på lidt tynd is og ikke rigtig har sat sig ind i, hvad der egentlig står i det pågældende afsnit. Jeg kan orientere socialministeren om, at det, man snakker om i det pågældende afsnit, er et eventuelt forbud mod hamp og opiumvalmuer.

Tilsyneladende er der ud fra landbrugsøkonomiske interesser ikke noget til hinder for, at man forbyder hamp, men der er mange problemer med opiumvalmuer, påstås det. Efter min orientering udgør dyrkning af opiumvalmuer i henseende til stofmisbrugerproblematikken faktisk et langt større problem. Det er det, jeg er blevet orienteret om ude omkring i landet. Det er ikke, fordi jeg nu vil gå ind for et forbud, men der er faktisk langt mere grund til at tale om forbud eller restriktioner med hensyn til opiumval-

muer, end der er til at tale om det i forbindelse med hamp.

I det tredje afsnit i det pågældende stykke står der, at landbrugsministeriet er betænkeligt, »dels ud fra handelsmæssige betragtninger i forbindelse med EF ...«. Det er den sætning, jeg ikke fatter. Socialministeren kommer med noget forblømt snak om fri handel mellem EFs medlemslande. Jeg har allerede i mit første indlæg oplyst socialministeren om, at man rent faktisk har et totalforbud i Vesttyskland og Frankrig, og at det faktisk udelukkende er Danmark og Holland, der ikke har nogen som helst form for restriktioner i forbindelse med dyrkning af opiumvalmuer. Når nu socialministeren ikke rigtig er klar over, hvad det er, han har skrevet, synes jeg stadig væk, der er grund til, at vi får det nærmere afklaret.

Med hensyn til redegørelsen har socialministeren nu bare at konstatere, at der er et flertal i folketinget for en ny redegørelsesdebat om selve behandlingen af stofmisbrugere. Jeg er ret sikker på, at de fire partier, der står bag det, nok skal sætte sig sammen og finde ud af, hvad det er, vi vil vide i forbindelse med den redegørelse.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Det skal bare være to supplerende oplysninger vedrørende spørgsmålet om opiumvalmuer. Den første er den mest alvorlige. Der er grund til at understrege, synes jeg, at det faktisk er et problem, at opiumvalmuerne er så lettilgængelige, som de er. Man kan bemærket forestille sig, at man i dag går ned til en eller anden blomsterhandler og køber 150 valmuer for en hundredkroneseddel. Af dem kan man ved helt simple metoder, nemlig almindeligt afkog, simpelt hen fremstille, hvad der svarer til almindeligt heroin. I sådan et lille glas her på denne størrelse kan man have, hvad der svarer til et kvart rør, og det er, hvad man normalt kalder et lille skud heroin. Det, vi snakker om, er altså, at det er muligt i dag at gå ned og simpelt hen købe sådan noget og forholdsvis simpelt fremstille det. Jeg synes, det er vigtigt, at vi får klarlagt, at det ikke er tilstrækkeligt, at socialministeren, hver gang der står EF, bare bukker let og går videre. Opiumvalmuer er faktisk

[Tinning]

utrolig lettligængelige, og derudaf kan man meget nemt fremstille heroin.

Baggrunden er i øvrigt, dels at Danmark skal have eksporteret nogle birkes, dels at medicinalindustrien skal bruge noget af det, som findes i disse opiumvalmuer, til at fremstille codein. Det er muligt at lave valmuer, som er fri for opium; det satser man bare ikke så meget på.

Derudover er det fuldstændig absurd, at lige så rask som Danmark eksporterer birkes, lige så rask importerer vi dem, for de birkes, vi eksporterer, har en anden farve end dem, vi importerer. Det understreger det absurde i sagen.

Men det, der er alvorligt, og som jeg mener vi skal se at få gjort noget ved ved at kigge ordentligt på det i socialudvalget, er den meget, meget lette tilgængelighed af stoffer, som umiddelbart kan omdannes til, hvad der svarer til almindeligt heroin. Jeg synes simpelt hen, at vi i socialudvalget må finde ud af, hvad det drejer sig om, og hvad det nu er, EF er i gang med.

Hermed sluttede forhandlingen.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

I skrivelse af d.d. meddeler ministeren for skatter og afgifter, at han ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, at give folketinget en skriftlig

Redegørelse for regeringens skattereform.
(Redegørelse nr. R 13).

Eksemplarer vil blive omdelt, og redegørelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Redegørelsen vil komme til forhandling mandag den 14. maj 1984.

Der er foretaget ændring i følgende udvalg:

Kulturudvalget (8/5 84):

Udtræder: Inger Stilling Pedersen (KrF)

Nyt medl.: Kofod-Svendsen (KrF)

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 8/5 84 for regeringens skattereform.

(Redegørelse nr. R 13).

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

I. Indledning

Regeringen har til hensigt at søge gennemført en reform af det nuværende skattesystem, således at 92 pct. af de skattepligtige undgår at blive beskattet efter den progressive skala.

Reformen skal påbegyndes 1. januar 1986, og den skal gennemføres på 4 år, frem til og med 1989.

Regeringens hovedmål med reformen er at:

- foretage en væsentlig forlængelse af proportionalsskattestrækket, der i en senere fase af reformen vil blive søgt ført højere op,
- foretage en forenkling af skattesystemet,
- lette indkomstskattetrykket ved at flytte en del af beskatningen bort fra indkomsten over på forbruget.

Den økonomiske politik, som er gennemført siden efteråret 1982, har på afgørende vis vendt den økonomiske udvikling. Regeringen ønsker ikke alene at fastholde denne udvikling, men også at forstærke den. Indkomstpolitiske, finanspolitiske og skattepolitiske initiativer indgår blandt de midler, som er nødvendige for at genrejse den danske økonomi og for at fastholde den positive udvikling. En skattereform udgør et væsentligt element i denne udvikling.

II. Kritikken af det nuværende skattesystem

1. Med skattereformen vil regeringen komme den kritik i møde, som med stigende styrke bliver rettet mod det nuværende skattesystem.

Hovedpunkterne i denne kritik er sædvanligvis:

- skattens størrelse,
- den høje marginalbeskatning af personer,
- at reglerne er for indviklede.

2. Indkomstskattetrykket er efter regeringens opfattelse for højt. Det hører til blandt de højeste i verden. En af de væsentligste årsager hertil er en meget kraftig stigning i de offentlige udgifter i de seneste årtier. En lettelse af indkomstskattetrykket forudsætter derfor bl.a., at de offentlige udgifter holdes i ro. Ved dette må der naturligvis tages vidtgå-